
De voorlichting aan WGA'ers

Inspectie Werk en Inkomen
*Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid*

De voorlichting aan WGA'ers

Colofon

Programma	Inkomenszekerheid
Nummer	R 11/03
Datum	juli 2011
ISSN	1383-8733
ISBN	978-90-5079-246-2

Voorwoord

Op 29 december 2005 is de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wia) in werking getreden als opvolger van de WAO. Sterker dan haar voorganger is de Wia gericht op het activeren van mensen met een gezondheidsbeperking. De activerende werking van deze wet komt vooral tot uitdrukking in de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA). Tot de doelgroep van deze regeling behoren personen met een arbeidsongeschiktheidspercentage tussen de 35 en 80 procent. Door middel van financiële prikkels in deze regeling worden zij gestimuleerd om hun resterende arbeidscapaciteit te gebruiken.

De WGA is echter geen eenvoudige regeling. Goede voorlichting is daarom van groot belang om er voor te zorgen dat gedeeltelijk arbeidsgeschikten de systematiek en de daaruit voortvloeiende prikkelwerking van de WGA begrijpen.

In dit onderzoek is de inspectie nagegaan of de voorlichting die het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) geeft over de prikkelwerking van de WGA doeltreffend is.

Daarnaast heeft de inspectie ook onderzocht of WGA'ers met een laag inkomen door UWV en gemeenten zijn voorgelicht over de diverse aanvullende inkomensregelingen en wat het effect hiervan is.

De inspectie hoopt met dit rapport een bijdrage te leveren aan het vergroten van de effectiviteit van de inspanningen die UWV verricht om WGA'ers aan te sporen hun resterende arbeidscapaciteit zo goed mogelijk te gebruiken.

Tevens wil de inspectie bijdragen aan het verbeteren van de effectiviteit van de voorlichting over aanvullende inkomensregelingen door gemeenten en UWV aan WGA'ers met een laag inkomen.

Mr. J.A. van den Bos
Inspecteur-generaal
Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Inhoud

Colofon—2

1 Samenvatting en oordeel—7

2 Inleiding—11

- 2.1 Aanleiding en doelstelling onderzoek—11
- 2.2 Centrale vraag en conceptueel model—12
- 2.3 Deelvragen en toetsingskader—14
- 2.4 Raakvlakken met andere onderzoeken—15
- 2.5 Opzet van het onderzoek—17
- 2.6 Leeswijzer—18

3 De voorlichting van UWV over de regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA)—19

- 3.1 Het wettelijk kader—19
- 3.2 De voorlichting door UWV—20
- 3.3 De kant van de klant: kennis van zaken?—22
 - 3.3.1 Het begrijpen van de informatie over de WGA-systematiek—23
 - 3.3.2 Kennis van de eigen WGA-positie—25
- 3.4 Samenvatting en conclusie—28

4 Leidt kennis door de voorlichting tot actief werkzoekgedrag?—31

- 4.1 Voldoende werk—31
- 4.2 Onvoldoende werk—33
- 4.3 Samenvatting en conclusie—36

5 De voorlichting over en het gebruik van aanvullende inkomensregelingen—37

- 5.1 De Toeslagenwet—37
- 5.2 De aanvullende landelijke- en gemeentelijke regelingen—39
- 5.3 Samenvatting en conclusie—43

6 Reactie bestuursorganen—45

Bijlage 1 : Reactie Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen—47

Bijlage 2 : Het wettelijk kader van de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA)—49

Lijst van afkortingen—52

Publicaties van de Inspectie Werk en Inkomen—53

1 Samenvatting en oordeel

In dit onderzoek heeft de inspectie zich ten doel gesteld inzicht te krijgen in de effectiviteit van de voorlichting aan WGA'ers over de financiële prikkels in deze wet en over de aanvullende inkomensregelingen.

Door middel van een klantenquête heeft de inspectie in kaart gebracht wat de ervaringen van WGA'ers met de voorlichting over beide onderwerpen zijn en waar dit vervolgens toe leidt.

Hieronder wordt eerst ingegaan op de voorlichting door UWV over de financiële prikkels in de WGA. Vervolgens wordt aandacht besteed aan de voorlichting door zowel gemeenten als UWV over de aanvullende inkomensregelingen

De voorlichting over de WGA

Bij het verkrijgen van inzicht in de effectiviteit van de voorlichting door UWV over de regeling Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA), gaat de inspectie er vanuit dat er sprake is van effectieve voorlichting indien UWV de gedeeltelijk arbeidsgeschikten die onder de WGA vallen, bewust weet te maken van de prikkelwerking van de WGA en indien dit vervolgens de klant stimuleert om (actiever) naar werk te gaan zoeken. De verstrekte informatie is dus effectief als ze het gewenste gedrag bevordert. Bij het bepalen van de effectiviteit is wel rekening gehouden met andere factoren die mogelijk een rol spelen bij het bepalen van het zoekgedrag van gedeeltelijk arbeidsgeschikten.

De WGA kent een complexe uitkeringssystematiek. Dat maakt het geven van effectieve voorlichting geen gemakkelijke opgave. Heel summier ziet die systematiek er als volgt uit:

Na een eerste fase waarin de WGA'ers een loongerelateerde uitkering (LGU) ontvangen, worden zij door financiële prikkels gestimuleerd om hun resterende verdien capaciteit¹ te benutten. Als zij deze capaciteit voor 50 procent of meer gebruiken, ontvangen zij na de LGU een loonaanvullingsuitkering (LAU) die eveneens aan het voormalige loon is gerelateerd. Gebruiken zij de resterende verdien capaciteit onvoldoende, dan ontvangen zij een vervolguitkering. Deze uitkering is niet gerelateerd aan de vroegere inkomsten uit arbeid maar aan het minimumloon.

De ervaring van de WGA'ers met de gegeven voorlichting

Het onderzoek toont aan dat meer dan driekwart van alle respondenten aangeeft de informatie van UWV over de complexe systematiek van de WGA uit ten minste één van de twee informatiebronnen (mondeling of schriftelijk) helemaal of grotendeels te hebben begrepen. 12 procent heeft één of beide bronnen naar eigen zeggen enigszins begrepen. Een groep van in totaal 10 procent van de ondervraagden zegt dat ze de voorlichting niet heeft begrepen of geeft aan geen voorlichting te hebben gehad.

Hoewel veruit de meeste klanten menen dat de verstrekte informatie over de systematiek voor hen duidelijk is, blijkt dat een beperkte groep beschikt over een juist beeld van de eigen WGA-situatie als hun antwoorden worden vergeleken met beschikbare UWV-informatie uit het steekproefbestand. Weliswaar weet ongeveer tweederde van de klanten in welke uitkeringsfase hij zich bevindt, maar slechts een kwart van de klanten weet wat de duur is van de loongerelateerde uitkering (LGU).

¹ De resterende verdien capaciteit is het verschil tussen het oude loon en het loon dat men theoretisch nog kan verdienen.

In hoeverre beïnvloedt de voorlichting het werkzoekgedrag?

Van de onderzoekspopulatie werkt 53 procent voldoende, dat wil zeggen dat zij genoeg verdienen om na de LGU de loonaanvullingsuitkering (LAU) te ontvangen en niet een vervolgitkering. Een deel van deze groep (20 procent van de totale onderzoekspopulatie) werkte nog niet voldoende op het moment dat zij hun WGA-beoordeling ontvingen, maar wel ten tijde van de enquête.

Deze groep is dus (meer) gaan werken in de periode dat zij een WGA-uitkering ontvingen. Uit het onderzoek blijkt dat deze groep vaker heeft aangegeven mondelinge voorlichting te hebben gekregen en ook vaker zegt op de hoogte te zijn van het bedrag dat ze moeten verdienen om in aanmerking te komen voor de LAU. Zij blijken echter niet vaker over de juiste kennis van de eigen WGA-situatie te beschikken.

Van groter gewicht dan de twee bovengenoemde factoren zijn echter zelfredzaamheid en het hebben van een vast arbeidscontract ten tijde van het ziek worden. Zelfredzame personen zijn vaker voldoende gaan werken dan niet-zelfredzame personen. Personen met een vaste aanstelling ten tijde van de WGA beoordeling werken vaker dan personen zonder vaste aanstelling.

Van de WGA'ers die niet of onvoldoende werken, spant ongeveer de helft zich in om (meer) werk te vinden. Als men kijkt naar de factoren die van invloed zijn op het zoeken naar (meer) werk door deze groep, dan blijkt niet zozeer de voorlichting, maar vooral de zelfredzaamheid, een positieve houding ten opzichte van arbeid en een laag arbeidsongeschiktheidspercentage ervoor te zorgen dat men vaker zoekt.

Van de WGA'ers die niet of onvoldoende werken en die niet op zoek zijn naar (meer) werk, voert 83 procent gezondheidsproblemen als reden aan, om niet te zoeken. De gezondheidsbeleving is mogelijk ook van invloed op de kennis van de eigen WGA-positie, aangezien WGA'ers die zelf menen niet te kunnen werken, informatie over de gevolgen van voldoende werken niet als relevant zullen beschouwen. Personen die niet zoeken naar werk hebben dan ook significant minder vaak juiste kennis over de eigen WGA positie, dan personen die wel naar werk zoeken.

Van de WGA'ers die wel zoeken naar werk, zijn velen niet positief over de slagingskansen. Bijna de helft acht de kans klein dat zij werk zullen vinden waarmee ze voldoende verdienen om in aanmerking te komen voor de LAU in de tweede fase van de WGA.

Oordeel

Al met al duiden de bevindingen erop dat de voorlichting van UWV en het bereik daarvan onder de WGA'ers over de systematiek van de wet voldoende is, maar de effectiviteit beperkt. Er zijn nog wel mogelijkheden om de voorlichting te verbeteren, maar naar alle waarschijnlijkheid zal een verhoging van de effectiviteit hierdoor niet worden bereikt.

Een aantal andere factoren is van doorslaggevend belang is voor de beoogde werking van de wet:

- de eigen gezondheidsbeleving;
- de motivatie (in dit onderzoek geoperationaliseerd als de houding ten opzichte van betaald werk);
- zelfredzaamheid.

Op grond van dit onderzoek kan geen uitspraak worden gedaan naar de beïnvloeding van deze factoren door UWV.

De inspectie is van oordeel dat meer of betere voorlichting door UWV over de systematiek van de wet niet leidt tot betere werking van de WGA.

De voorlichting over de aanvullende inkomensregelingen

De aanvullende inkomensregelingen (waaronder de Toeslagenwet) kunnen steun bieden aan de WGA'ers met een inkomen rond het sociaal minimum en er zo toe bijdragen dat hun economische en sociale participatie minder terugloopt. Voorwaarde hiervoor is dat WGA'ers die mogelijk in aanmerking komen voor deze regelingen op de hoogte zijn van het bestaan hiervan, de wijze waarop ze kunnen worden aangevraagd en de criteria waaraan moet worden voldaan.

Het UWV dient door het geven van voorlichting het gebruik van de Toeslagenwet te stimuleren onder de WGA'ers die daar voor in aanmerking komen. Gemeenten zijn er voor verantwoordelijk dat al hun inwoners met een laag inkomen gebruik kunnen maken van de andere aanvullende inkomensregelingen. Het UWV kan daar door het geven van voorlichting ook aan bijdragen, maar heeft hierbij geen formele taak.

De ervaring van de WGA'ers met de gegeven voorlichting

Uit het onderzoek blijkt dat veel potentiële rechthebbende WGA'ers niet op de hoogte zijn van het bestaan van de gemeentelijke regelingen of niet weten hoe ze die moeten aanvragen. Dit leidt er toe dat weinig WGA'ers gebruik maken van deze regelingen.

Wat betreft de Toeslagenwet geeft iets minder dan de helft van de WGA'ers met een inkomen rond het sociaal minimum aan dat zij daar geen gebruik van maken. Van deze niet-gebruikers zegt de helft geen kennis te hebben van het bestaan van de toeslag of niet te weten hoe ze die moeten aanvragen.

De rijksregelingen zijn bekender en worden veel vaker gebruikt.

Oordeel

De lokale voorlichting over vooral de gemeentelijke regelingen zou volgens de inspectie nog wel intensiever kunnen, maar zoals zij ook eerder heeft aangegeven in haar rapport Armoedebestrijding dat vorig jaar is verschenen², zullen er altijd personen zijn die de informatie niet tot zich nemen of toch afzien van een aanvraag.

² Inspectie Werk en Inkomen (2010). Armoedebestrijding, Den Haag.

2 Inleiding

2.1 Aanleiding en doelstelling onderzoek

Op 29 december 2005 is de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wia) in werking getreden. Het belangrijkste verschil tussen de Wia en haar voorganger de WAO is dat in de Wia veel meer gebruik wordt gemaakt van inkomensprikkels om te stimuleren dat gedeeltelijk arbeidsgeschikten hun resterende verdien capaciteit ook daadwerkelijk gebruiken.

De Wia bestaat uit twee afzonderlijke regelingen, die elk een eigen uitkeringsregime kennen. De regeling Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten (IVA) voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikten en de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) voor personen die gedeeltelijk arbeidsgeschikt of tijdelijk volledig arbeidsongeschikt zijn. Niet alle gedeeltelijk arbeidsgeschikten vallen onder de WGA. Personen die tot 35 procent arbeidsongeschikt zijn, hebben geen recht op een arbeidsongeschiktheidsuitkering.

In dit onderzoek richt de Inspectie Werk en Inkomen zich op de gedeeltelijk arbeidsgeschikten die onder de WGA vallen.

De toegevoegde waarde van de WGA vergeleken met de WAO ligt in de veronderstelde 'prikkelwerking' van de wet. Na een eerste fase waarin de WGA'ers een loon-gerelateerde uitkering ontvangen, worden zij door financiële prikkels gestimuleerd om hun resterende verdien capaciteit³ te benutten. Als zij deze capaciteit voor 50% of meer gebruiken, ontvangen zij een loonaanvullingsuitkering die eveneens aan het voormalige loon is gerelateerd. Gebruiken zij de resterende verdien capaciteit onvoldoende, dan ontvangen zij uiteindelijk een vervolguitering. Deze uitkering is niet gerelateerd aan de vroegere inkomsten uit arbeid maar aan het minimumloon. De systematiek van de WGA wordt in hoofdstuk drie nader uitgelegd.

In dit onderzoek is de inspectie onder meer nagegaan of de voorlichting die het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) geeft over de prikkelwerking van de WGA effectief is: begrijpen gedeeltelijk arbeidsgeschikten door die voorlichting hoe de wet in elkaar zit en wat de persoonlijke consequenties kunnen zijn, en heeft dat tot gevolg dat zij zich geprikkeld voelen om actief te gaan zoeken naar (meer) betaald werk?

Daarnaast heeft de inspectie ook onderzocht of WGA'ers met een laag inkomen door UWV en gemeenten zijn voorgelicht over de diverse aanvullende inkomensregelingen en wat het effect hiervan is.

Het is mogelijk dat het totale inkomen van WGA'ers die een vervolguitering ontvangen, lager is dan het sociaal minimum⁴. Hetzelfde geldt voor WGA'ers die al voor hun ziekte een laag salaris hadden. In dat geval kunnen zij een toeslag op grond van de Toeslagenwet (TW) aanvragen. WGA'ers met een laag inkomen kunnen verder in aanmerking komen voor aanvullende regelingen en voorzieningen in het kader van de 'armoedebestrijding'. Hierbij kan men denken aan de rijksregelingen huur- en zorgtoeslag en aan gemeentelijke voorzieningen zoals bijzondere bijstand, kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en aanvullende ziektekostenverzekering.

³ De resterende verdien capaciteit is het verschil tussen het oude loon en het loon dat men theoretisch nog kan verdienen.

⁴ Het sociaal minimum is niet voor iedereen hetzelfde. Het hangt af van de leeftijd en de gezinssituatie en varieert van ongeveer 70 procent tot 100 procent van het minimumloon.

De effectiviteit van de voorlichting neemt in dit onderzoek dus een centrale plaats in. Voorlichting door UWV gericht op het stimuleren van WGA'ers om weer of meer aan het werk te gaan en voor bepaalde groepen WGA'ers, voorlichting door UWV en gemeenten gericht op de mogelijkheid gebruik te maken van de toeslagenwet en aanvullende regelingen.

Dit onderzoek wil een bijdrage leveren aan het (zo nodig) verbeteren van de effectiviteit van de voorlichting door uitvoeringsorganisaties over de diverse inkomensregelingen die voor de WGA'ers van toepassing kunnen zijn, door het bieden van inzicht in en het geven van een oordeel over de effectiviteit van de voorlichting. Dit wil de inspectie bereiken door het in kaart brengen van de ervaringen van WGA'ers met de al dan niet geboden voorlichting.

2.2 Centrale vraag en conceptueel model

Centrale vraag

In hoeverre kennen gedeeltelijk arbeidsgeschikte WGA'ers de prikkelwerking van de wet, in hoeverre beïnvloedt deze kennis hun werkzoekgedrag en in welke mate zijn WGA'ers met een laag inkomen op de hoogte van het bestaan van aanvullende inkomensregelingen en doen zij daarop een beroep?

Conceptueel model

Bij de uitwerking van deze centrale vraag zijn wij uitgegaan van het volgende conceptueel model:

Het doel van de WGA is het activeren en stimuleren van gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemers om hun resterende verdien capaciteit zoveel mogelijk te gelde te maken.

UWV, als uitvoerder van deze wet wordt verondersteld bij te dragen aan het realiseren van het bovengenoemde doel door:

- te zorgen voor een zorgvuldige beoordeling en het resultaat daarna te bespreken met de klant. De gewenste uitkomst van het gesprek is dat de klant het resultaat (i.c. het arbeidsongeschiktheidspercentage) accepteert. Acceptatie zou inhouden dat het vastgestelde arbeidsongeschiktheidspercentage en de gezondheidsbeleving van de klant overeenstemmen. Als dit niet het geval is en de klant zich vanwege zijn gezondheid niet in staat acht om te werken, kan dit er toe leiden dat hij er niet naar zal streven om zijn resterende verdien capaciteit optimaal te benutten;
- te zorgen voor de voorlichting aan de klant over de systematiek van deze wet, zodat de klant (onder andere) weet op welk moment zijn inkomen achteruit dreigt te gaan en hoeveel hij moet verdienen om in aanmerking te komen voor een hogere loonaanvullingsuitkering. De klant dient, met andere woorden, zijn eigen specifieke WGA-situatie te kennen;
- waar nodig de klant te faciliteren bij het zoeken naar werk, bijvoorbeeld in de vorm van een traject.

In dit onderzoek richt de inspectie zich met name op de voorlichting door UWV over de systematiek en het risico dat de klant deze complexe systematiek van de WGA niet begrijpt en zijn eigen specifieke WGA-situatie niet kent.

Het UWV probeert te voorkomen dat deze risico's zich voordoen door middel van persoonlijke gesprekken en het verstrekken van schriftelijke informatie. Dit moet er toe leiden dat de WGA'ers de systematiek van de WGA begrijpen en kennis hebben van de eigen positie in het WGA-systeem. Of deze voorlichting dit gevolg heeft hangt niet alleen af van de kwaliteit van de voorlichting, maar ook van andere facto-

ren, zoals bepaalde persoonlijke kenmerken van de WGA'er (bijvoorbeeld opleiding en zelfredzaamheid) en de mate waarin de WGA'er deze informatie relevant acht. WGA'ers met kennis van de eigen positie, weten onder andere in welke fase zij zich bevinden en hoeveel zij moeten verdienen om daarna een loonaanvullingsuitkering te ontvangen en niet de lagere vervolgutkering.

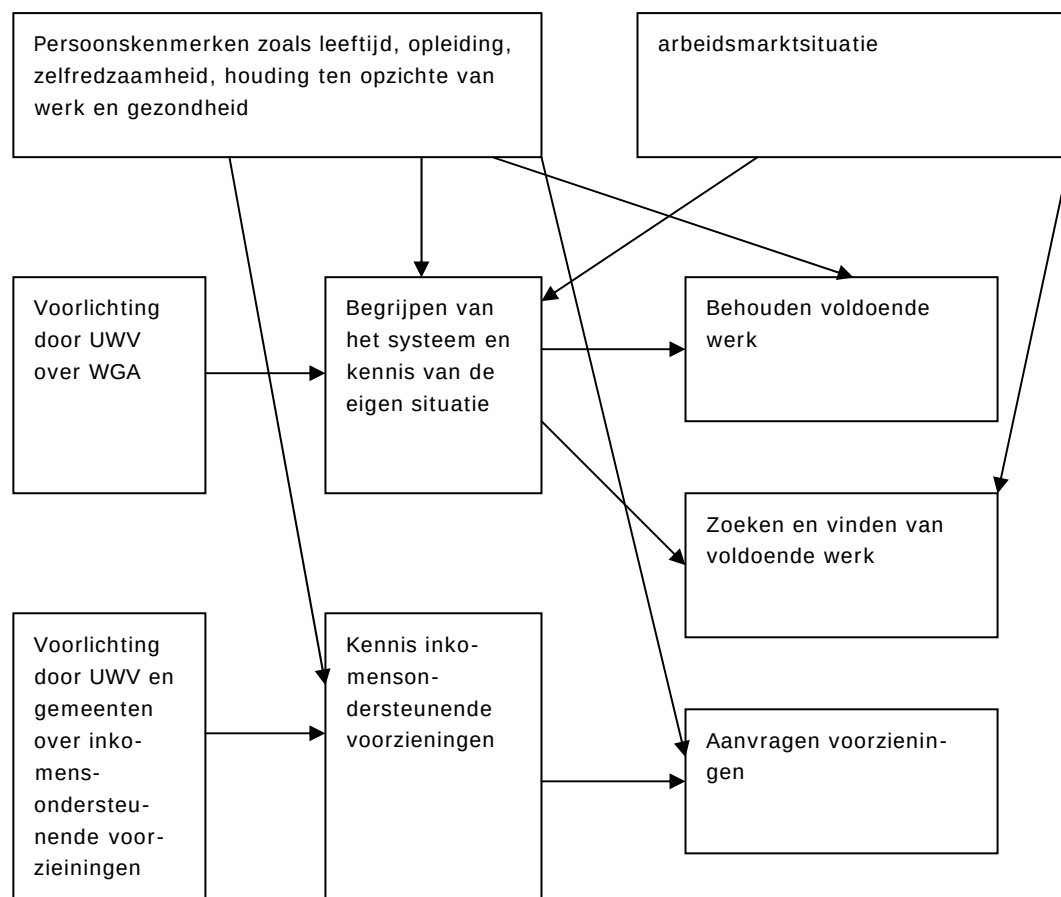
Kennis van de systematiek van de wet en de eigen positie zou mensen moeten prikkelen om te zoeken naar (meer) werk, als zij nog onvoldoende werken om aan de inkomenseis te voldoen.

Verder wordt verondersteld dat het intensiever zoeken tot meer werk zou moeten leiden (andere factoren, bijvoorbeeld de arbeidsmarktsituatie, kunnen daarbij ook een belangrijke rol spelen) en dat vervolgens weer tot een hoger inkomen.

Voor de WGA'ers met een inkomen rondom het sociaal minimum, speelt ook de voorlichting door UWV en gemeenten over de aanvullende inkomensregelingen een rol. Hier zou correcte kennis er toe moeten leiden dat WGA'ers die vaststellen dat zij gebruik kunnen maken van die voorzieningen, deze vervolgens aanvragen. Daardoor neemt hun inkomen iets toe, wat zou kunnen betekenen dat de kans op maatschappelijke en sociale isolatie weer kleiner wordt.

Op het hebben van correcte kennis, zowel over de WGA-systematiek, als over de inkomensaanvullende regelingen en op het behouden of zoeken naar (meer) werk zullen ook persoonskenmerken van invloed zijn, zoals opleiding en zelfredzaamheid.

Het deel van het conceptueel model waar dit onderzoek betrekking op heeft, is uitgewerkt in het onderstaande schema.

2.3 Deelvragen en toetsingskader

De centrale vraag is uitgewerkt in een drietal deelvragen:

Deelvraag 1: Hoe licht UWW de WGA'ers voor over de prikkelwerking, in hoeverre begrijpen de WGA'ers de informatie over de prikkelwerking en in hoeverre stimuleert dit WGA'ers tot actief werkzoekgedrag?

Toetsingskader

De inspectie onderzoekt of de voorlichting die UWW geeft over de prikkelwerking van de WGA effectief is. Hiervan is in ieder geval sprake indien UWW de gedeeltelijk arbeidsgeschikten die onder de WGA vallen, bewust weet te maken van de prikkelwerking van de WGA en indien dit vervolgens de klant stimuleert om (actiever) naar werk te gaan zoeken. De verstrekte informatie is dus effectief als ze het gewenste gedrag bevordert. Bij het bepalen van de effectiviteit dient rekening te worden gehouden met andere factoren die mogelijk een rol spelen bij het bepalen van het zoekgedrag van gedeeltelijk arbeidsgeschikten.

Als onderdeel van de beantwoording van deze deelvraag zal de inspectie ook inzicht geven in de mogelijke gevolgen van het handelen van de uitvoering (en dan vooral

de voorlichting die zij geven) voor de inkomenspositie van WGA'ers en de mate waarin WGA'ers economisch en sociaal participeren.

Deelvraag 2: Hoe licht UWV de WGA'ers voor over de Toeslagenwet en in hoeverre wordt iedereen die hier mogelijk aanspraak op maakt ook bereikt met de voorlichting? Leidt kennis over de mogelijkheden voor aanvulling ook tot gebruik van de regeling? En zo niet, wat zijn dan de oorzaken dat de klanten geen aanvraag indienen?

Toetsingskader

De inspectie onderzoekt of de wijze waarop UWV voorlichting geeft over het mogelijke recht op een toeslag in het kader van de Toeslagenwet aan gedeeltelijk arbeidsgeschikten die onder de WGA vallen en een inkomen hebben dat onder het voor hen geldende sociale minimum ligt, effectief is. Er is in ieder geval sprake van een effectieve voorlichting als gedeeltelijk arbeidsgeschikten die onder de WGA vallen en een inkomen hebben dat onder het voor hen geldende sociale minimum ligt, weten dat zij een aanvullende uitkering op grond van de Toeslagenwet kunnen aanvragen en weten hoe ze die aanvraag moeten indienen.

Deelvraag 3: Hoe licht de uitvoering (UWV en gemeenten) WGA'ers voor over voorzieningen en regelingen van de rijksoverheid en gemeenten (zoals huurtoeslag, zorgtoeslag en bijzondere bijstand), voor burgers met een inkomen op of net boven het minimumniveau en in hoeverre wordt iedereen die hier mogelijk aanspraak op maakt ook bereikt met de voorlichting? Leidt kennis over deze mogelijkheden ook tot gebruik van de voorzieningen en regelingen? En zo niet, wat zijn dan de oorzaken dat de klanten geen aanvraag indienen?

Toetsingskader

De inspectie onderzoekt of de wijze waarop UWV en gemeenten voorlichting geven over aanvullende inkomensregelingen en voorzieningen aan gedeeltelijk arbeidsgeschikten die onder de WGA vallen en een inkomen hebben dat rond het sociale minimum ligt, effectief is. Hiervan is in ieder geval sprake als UWV en gemeenten de WGA-klanten, voor zover zij daar recht op hebben, bewust weten te maken van de mogelijkheid een beroep te doen op de aanvullende inkomensregelingen (dit gezien de gedachte achter integrale dienstverlening) en zij ook weten op welke wijze zij een beroep kunnen doen op deze regelingen.

2.4 Raakvlakken met andere onderzoeken

In opdracht van UWV heeft onderzoeksbureau AStri een monitoronderzoek uitgevoerd naar de WGA-instromers⁵. De eerste rapportage in het kader van deze monitor is in mei 2009 gepubliceerd door UWV. In dit onderzoek is gekeken naar het geheel van prikkels, rechten en plichten vanuit de perceptie van de klant. Daarbij is ook aandacht besteed aan de communicatie rond de WGA-regeling.

De WGA-monitor heeft onder andere aan het licht gebracht dat het bewustzijn van de WGA-uitkeringssystematiek bij veel WGA-klanten beperkt is en na verloop van tijd lijkt weg te zakken.

UWV heeft het onderzoeksbureau AStri vervolgens een verdiepend onderzoek laten uitvoeren naar deze bevinding en enkele andere knelpunten. Dit is gepubliceerd in oktober 2009⁶.

⁵ AStri (2009). Monitoring WGA-instromers van 2006, Leiden.

⁶ AStri (2009). Begrip en beleving van de WGA. Ervaringen van WGA-cliënten met de WGA, Leiden.

In dit verdiepend onderzoek richtte AStri zich onder meer op de vraag hoe UWV klanten goed kan informeren over de inkomensgevolgen van de verschillende uitkeringstypen en hoe het niet-werkenden kan beïnvloeden om 'in beweging' te komen. Naar aanleiding van de onderzoeksbevindingen heeft UWV inmiddels verbeteringsactiviteiten in gang gezet. Zo kan men bijvoorbeeld nu met behulp van een zogenoemde Rekenhulp nagaan wat meer werken betekent voor het eigen maandelijkse inkomen.

De vraagstelling van beide door AStri uitgevoerde onderzoeken heeft raakvlakken met de eerste deelvraag van het IWI-onderzoek. Een belangrijk verschil tussen de AStri-onderzoeken en het IWI-onderzoek betreft de onderzochte populatie. De overgrote meerderheid van de gedeeltelijk arbeidsgeschikte WGA'ers in zowel de monitor als in het verdiepend onderzoek had op het moment van het onderzoek nog een loongerelateerde WGA-uitkering.⁷ Personen met een dergelijke WGA-uitkering zijn echter nog niet daadwerkelijk met de prikkelwerking geconfronteerd.

Het onderzoek van de inspectie is gebaseerd op een internetenquête onder een aanzienlijk grootschaliger steekproefpopulatie (bestaande uit netto 1.545 personen) dan de AStri-onderzoeken. Ook was een veel groter aandeel (44 procent) van de respondenten op het moment van het onderzoek de tijdsgrens tussen de eerste en de tweede uitkeringsfase al gepasseerd, waardoor zij de prikkelwerking van de WGA al aan den lijve hadden kunnen ondervinden.

Deze verschillen betekenen onder andere dat:

- de inspectie vast kan stellen hoe WGA'ers in de praktijk omgaan met hun kennis van, en ervaringen met, de mogelijke inkomensgevolgen van de overgang van de eerste naar de tweede WGA-fase,
- de inspectie binnen de totale onderzoekspopulatie onderscheid kan maken naar bijvoorbeeld leeftijd of het jaar van WGA-instroom en
- het onderzoek in statistische zin representatief is waardoor uitspraken over de totale populatie gedeeltelijk arbeidsgeschikte WGA'ers mogelijk zijn.

Op de kwesties die in de tweede en derde onderzoeksvraag aan de orde worden gesteld, gaan de AStri-onderzoeken niet in. Een deel van deze thema's is wel al onderwerp geweest van het onderzoek dat de inspectie heeft verricht naar armoedebestrijding.⁸ In dat onderzoek is onder meer gekeken naar de voorlichting die de uitvoeringsorganisaties geven over de diverse regelingen voor lage inkomensgroepen en de resultaten van die voorlichting. De positie van WGA'ers is daarbij niet aan bod gekomen. In dit onderzoek gebeurt dat wel.

Daarnaast is er door het ministerie van SZW een evaluatie van de Wia uitgevoerd⁹. De centrale vraagstelling van dit evaluatie-onderzoek is 'In welke mate draagt de Wia bij aan werk en inkomen naar arbeidsvermogen?'. Deze vraagstelling is vertaald in vier kernvragen.

1. In hoeverre heeft de Wia zich vertaald in een vermindering van de instroom in de arbeidsongeschiktheidsregelingen?
2. In hoeverre heeft de Wia bevorderd dat personen, na instroom in de Wia, blijven of gaan werken naar vermogen (werkbehoud of werkhervatting) en tot welke uitkeringsniveaus leiden de verschillende posities in de Wia?
3. Hoe wordt de Wia ervaren door klanten (werkgevers en werknemers / uitkeringsgerechtigden)?
4. Hoe verloopt de uitvoering van de Wia?

⁷ AStri. Monitoring WGA-instromers p. 49 ; AStri. Begrip en beleving van de WGA pp. 6-9.

⁸ Inspectie Werk en Inkomen (2010). Armoedebestrijding. Den Haag. IWI-rapport nummer R 10/07, augustus 2010; IWI-Nota van bevindingen nummer 10/05, augustus 2010

⁹ AStri (2011). Onderzoek evaluatie Wia, Leiden

Het onderzoek van de inspectie overlapt vooral met de tweede en vierde vraag uit de evaluatie. De thema's van de eerste en de derde kernvraag van de SZW-evaluatie komen in het onderzoek van de inspectie niet aan de orde en hetzelfde geldt voor het onderdeel 'uitkeringsniveau's' in de tweede deelvraag. De vraag in hoeverre de Wia bevordert dat gedeeltelijk arbeidsgeschikten blijven of gaan werken en vooral de rol van UWV bij de uitvoering van de WGA maakt wél onderdeel van beide onderzoeken uit maar de aanpak verschilt duidelijk: het onderzoek van de inspectie is beperkt tot gedeeltelijk arbeidsgeschikte WGA'ers en is voor een groot deel gebaseerd op informatie van de WGA'ers zelf, een bron die bij de SZW-evaluatie ontbreekt.

2.5 Opzet van het onderzoek

De informatie die gebruikt is om de onderzoeksvragen te beantwoorden komt van twee kanten: enerzijds de uitvoeringsorganisaties, anderzijds de klant. Bij de uitvoeringsorganisaties gaat het om UWV, omdat die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de WGA en de TW, en om de gemeenten vanwege hun uitvoering van diverse aanvullende inkomensregelingen. De informatie van de kant van de klant komt van (ex-)WGA'ers die een beroep op deze uitvoeringsorganisaties moeten, dan wel kunnen doen. De informatie van de klant vormt de belangrijkste bron voor deze rapportage.

Uitvoeringsinformatie

Het verzamelen van de informatie van de uitvoeringsorganisaties (i.c. UWV en gemeenten) is gestart met een analyse van relevante documenten zoals beleidsplannen en werkinstructies, maar ook van foldermateriaal en rapporten van onderzoeken die de uitvoering zelf heeft laten uitvoeren. Op basis van deze informatie zijn vervolgens gesprekken gevoerd met verschillende medewerkers van de uitvoeringsorganisaties. Deze gesprekken werden gebruikt om na te gaan of het beeld dat op basis van de documentenstudies was ontstaan, door de medewerkers werd herkend. Ook werd door middel van de gesprekken meer inzicht verkregen in het waarom van de gemaakte keuzes, de wijze waarop de beleidskeuzes in praktijk werden gebracht en zaken waar de uitvoering daarbij tegenaan liep.

Bij UWV zijn gesprekken gevoerd op het hoofdkantoor en op twee regiokantoren. Met betrekking tot de rol van de gemeenten bij het beschikbaar stellen van voorzieningen aan WGA'ers die in de buurt van de 'armoedegrens' terecht zijn gekomen (de derde deelvraag) is samengewerkt met het recentelijk afgeronde onderzoek van de inspectie naar armoedebestrijding. Dit betekent ondermeer dat bij interviews onder de medewerkers van acht (grote) gemeenten in het kader van dat onderzoek ook vragen zijn gesteld over hun aandacht voor de specifieke doelgroep van WGA'ers.

Klantinformatie

De benodigde informatie van de WGA'ers zelf komt uit een internetenquête onder netto 1.545 personen aan wie in de periode juli 2006 tot en met november 2009 een WGA-uitkering voor gedeeltelijk arbeidsgeschikten is toegekend. Deze (ex-)klanten vormen de respons van een steekproef van bruto 4.000 WGA-instromers die afkomstig is uit de UWV-registratie van begin februari 2010. De steekproef was beperkt tot werknemers en vangnetters¹⁰ die op het moment van hun WGA-instroom 23 tot 52 jaar oud waren. Oudere instromers zijn buiten het onderzoek gelaten omdat, vanwege de relatief lange duur van hun inkomensgerelateerde uitkering, de beoog-

¹⁰ Dit zijn WGA'ers die bij ziekmelding geen werkgever hadden, waarvan het dienstverband gedurende de eerste twee ziektejaren is beëindigd of die vlak voor de Wia-beoordeling geen regulier dienstverband hadden (bijvoorbeeld oproepkracht).

de prikkelwerking van de WGA voor hen nog niet actueel was. De respons op het klantonderzoek bedraagt 39 procent.

De internetenquête is in twee rondes uitgevoerd, de tweede na een herinneringsbrief waarin aan klanten zonder toegang tot internet ook de mogelijkheid van een telefonische enquête is geboden. De herinneringsbrief verhoogde de al bestaande respons met ongeveer driekwart.

De onderzoekspopulatie is niet in alle opzichten representatief: uit de non-responsanalyse is gebleken dat WGA'ers die werken licht oververtegenwoordigd zijn. Dit zal echter geen substantiële gevolgen hebben voor de resultaten van het onderzoek. Het percentage WGA'ers dat werkt wordt hierdoor in dit onderzoek wel enigszins (rond de vijf procent) onderschat.

Samen met de steekproef van WGA-instromers heeft UWV ook persoonsgebonden gegevens ter beschikking gesteld. Behalve bij de non-responsanalyse zijn deze ook nuttig geweest bij het bepalen van de kennis van respondenten over hun 'WGA-positie'.¹¹

Negen procent van de doelgroep van het onderzoek (werknemers die tussen juli 2006 en november 2009 in de WGA zijn gestroomd) is inmiddels weer uitgestroomd: bijna de helft vanwege herbeoordeling als volledig arbeidsongeschikt en bijna een kwart vanwege herbeoordeling als minder dan 35 procent arbeidsongeschikt. Een derde ontvangt geen uitkering meer vanwege volledige werkhervatting. De respondenten van wie na een herbeoordeling is vastgesteld dat zij volledig arbeidsongeschikt zijn en die dus geen arbeidsverplichtingen meer hebben, zijn om die reden niet meegenomen in de analyses in de hoofdstukken drie en vier die handelen over de WGA. In het hoofdstuk over het gebruik van ondersteunende regelingen zijn de volledig arbeidsongeschikten wél meegenomen.

Bij het opzetten van de klantenquête heeft een medewerker van het Kenniscentrum UWV een klankbordfunctie vervuld en medewerking verleend bij het bepalen van de steekproefcriteria; hiervoor onze dank.

2.6 Leeswijzer

Deze nota is als volgt opgebouwd:

In het derde hoofdstuk wordt het eerste deel van de eerste deelvraag behandeld: hoe licht UWV de WGA'ers voor over de prikkelwerking en in hoeverre begrijpen de WGA'ers deze informatie?

Het vierde hoofdstuk gaat in op het tweede deel van de eerste deelvraag: in hoeverre leidt het begrijpen van de voorlichting tot actief zoekgedrag naar werk?

In het vijfde hoofdstuk wordt ingegaan op de tweede en derde deelvraag. Van zowel de Toeslagenwet als de andere inkomensondersteunende regelingen wordt de wijze van voorlichting door de uitvoeringsorganisaties bekeken, de mate waarin WGA'ers met een inkomen rond het sociaal minimum van deze regelingen gebruik maken en de redenen van het niet-gebruik.

¹¹ De gebruikte UWV-variabelen dateren vrijwel allemaal van het moment waarop de WGA'er instroomde; UWV waarschuwde voor het gebruik van bestandsgegevens van latere datum omdat die nog niet altijd actueel zijn. De benodigde gegevens voor de kennisvergelijking zijn uit die beginggegevens uit het bestand samengesteld.

De voorlichting van UWV over de regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA)

Dit hoofdstuk behandelt het eerste deel van de eerste deelvraag:

hoe licht UWV de WGA'ers voor over de prikkelwerking en in hoeverre begrijpen de WGA'ers de informatie over de prikkelwerking?

Hieronder volgt eerst een schets van het wettelijke kader van de WGA en een beschrijving van de wijze waarop UWV de WGA'ers voorlicht over de systematiek van deze wet en eigen situatie daarin (paragraaf 3.1 en 3.2). De daarop volgende paragraaf gaat over de ervaring van de klant. Begrijpt hij de informatie over de systematiek en heeft hij correcte kennis over zijn eigen specifieke situatie (paragraaf 3.3)? Het hoofdstuk eindigt met een samenvatting en conclusie.

De informatie uit de paragrafen 3.1 en 3.2 is afkomstig uit documenten en interviews met medewerkers van UWV. De informatie uit paragraaf 3.3 is gebaseerd op de klantenquête¹².

2.7 Het wettelijk kader

Hieronder volgt een beknopte uiteenzetting over de systematiek van de WGA voor zover deze regeling geldt voor werknemers die als 35 tot 80 procent arbeidsongeschikt zijn beoordeeld¹³.

WGA: werken of niet werken

Sinds de invoering van de Wia maken gedeeltelijk arbeidsgeschikten vanaf hun eerste ziekte dag (het moment van intreden van hun handicap) een serie inkomensstappen door.

De eerste twee ziektejaren vallen onder het private stelsel, wat betekent dat in beginsel werkgevers verantwoordelijk zijn voor de (gedeeltelijke) loondoorbetaling¹⁴. Aan de hoogte daarvan zijn wel wettelijke eisen gesteld. Werkgevers moeten bij ziekte van werknemers de eerste twee jaar minimaal 70 procent van het laatstverdiende loon doorbetalen. In het eerste ziektejaar moet dit ten minste het wettelijke minimumloon zijn. Maximaal mag men in die twee jaren totaal 170 procent ontvangen van het oorspronkelijke loon. Doorgaans wordt het loon tijdens de tweejarige ziekteperiode stapsgewijs afgebouwd. In het geval van zieke werknemers die gedeeltelijk doorwerken geldt de loondoorbetalingsregeling alleen voor het niet-gewerkte tijdsdeel.

¹² Respondenten die inmiddels zijn uitgestroomd (5 procent van het totaal) zijn bij deze analyse buiten beschouwing gelaten.

¹³ Bijlage 2 bevat een meer uitgebreide versie van het wettelijk kader, waarin ook aandacht is besteed aan de plaats van de WGA in het arbeidsongeschiktheidsstelsel zoals dat in de Wia vorm heeft gekregen, en waarin tevens enkele rekenvoorbeelden zijn opgenomen.

¹⁴ Dit geldt niet voor 'vangnetgroepen' zoals uitzendkrachten.

De eerste WGA-fase

Aan het eind van de ziektejaren binnen het private stelsel krijgt de betrokken werknemer een arbeidsongeschiktheidsbeoordeling. Indien daarbij een arbeidsongeschiktheidspercentage wordt vastgesteld dat ligt tussen de 35 en 80 procent, ontvangt hij om te beginnen een WGA-uitkering waarvan de hoogte is gerelateerd aan het loon voorafgaand aan de ziekteperiode. De duur van deze loongerelateerde uitkering (LGU) hangt af van de duur van het arbeidsverleden en bedraagt sinds 2008 maximaal 38 maanden. In de beginjaren van de WGA (2006 en 2007) was de duur afhankelijk van de leeftijd van de WGA-instromer: hoe ouder, hoe langer het recht op een loongerelateerde uitkering.

Gedurende de eerste twee maanden van de loongerelateerde uitkering ontvangen de WGA'ers 75 procent van het voormalige loon. Daarna bedraagt de loongerelateerde uitkering 70 procent van het voormalige loon. WGA'ers die deels werken, houden het loon dat zij daarmee verdienen en krijgen daarnaast een uitkering van 70 procent van het verschil tussen het oude en nieuwe loon¹⁵.

De tweede WGA-fase

Na afloop van de loongerelateerde uitkering wordt het verschil in uitkeringshoogte tussen WGA'ers die voldoende werken en degenen die dat niet doen groter. 'Voldoende' betekent in dit kader dat de inkomsten uit arbeid minimaal 50 procent van de resterende verdien capaciteit moeten bedragen. Deze inkomenseis wordt gesteld om voor een loonaanvullingsuitkering (LAU) in aanmerking te komen.

De hoogte van deze loonaanvulling bedraagt voor WGA'ers die een inkomen verdienen tussen de 50 en 100 procent van hun resterende verdien capaciteit, 70 procent van het verschil tussen het oorspronkelijke loon en die resterende verdien capaciteit. Als de WGA'er een inkomen verdient dat ten minste gelijk is aan zijn resterende verdien capaciteit, bedraagt de hoogte van de loonaanvulling (evenals de LGU) 70 procent van het verschil tussen het oude en het nieuwe loon.

WGA'ers die na afloop van hun LGU minder dan 50 procent van hun resterende verdien capaciteit benutten en daarmee dus niet voldoende werken, of WGA'ers met resterende verdien capaciteit die in het geheel niet werken, ontvangen naast hun (eventuele) inkomen aanvullend een vervolguitkering (VVU). De hoogte van deze uitkering is, in tegenstelling tot de LAU, gebaseerd op het minimumloon en is verder afhankelijk van het arbeidsongeschiktheidspercentage.

Door deze systematiek worden WGA'ers geprikkeld zoveel mogelijk, maar minimaal 50 procent, van hun verdien capaciteit te benutten, om te voorkomen dat het totale inkomen uit werk en uitkering te veel terugloopt. Het effect en daarmee de prikkel worden overigens kleiner naarmate het inkomen van de WGA'er dichterbij het sociaal minimum ligt.

2.8 De voorlichting door UWV

In deze paragraaf wordt op basis van documenten, zoals een procesbeschrijving en interviews met een aantal UWV-medewerkers beschreven op welke wijze aan WGA'ers informatie wordt verstrekt over de (prikkel)werking van de WGA. Het doel van de UWV-voorlichting over de werking van de wet is dat de WGA'er volledig en juist geïnformeerd is, dat hij begrijpt wat de financiële gevolgen voor hem

¹⁵ De duur en hoogte van de WGA-uitkering worden hiermee, vanaf 2008, op dezelfde manier berekend als die van de WW.

(kunnen) zijn en dat hij begrijpt dat door weer of meer te gaan werken zijn totale inkomen verhoudingsgewijs hoger uit zal vallen¹⁶.

Het klantcommunicatieproces

Zoals in de paragraaf over het wettelijke kader is aangegeven, vallen werknemers na ziekmelding eerst twee jaar onder het private stelsel.

In week 86, dus als het einde van de periode van twee jaar nadert, ontvangen de werknemers die nog steeds ziek zijn een attenderingsbrief van UWV waarin de mogelijkheden worden uitgelegd: Wia-aanvragen of verlenging van de loondoorbetaling. Bij deze brief ontvangt men een formulier om de Wia aan te vragen en de brochure 'Hoe vraag ik een Wia uitkering aan'. De informatie over het aanvragen is ook te vinden op de website www.UWV.nl. Wie niet over een internetaansluiting beschikt, kan ook telefonisch contact opnemen met UWV.

De informatievoorziening tijdens de claimbeoordeling

Nadat UWV de Wia-aanvraag heeft ontvangen, roept men de betrokkene per brief op voor een gesprek met de verzekeringsarts en een eerste gesprek met de arbeidsdeskundige. Laatstgenoemde bepaalt onder andere de mate van arbeidsgeschiktheid van de klant.

In het eerste gesprek legt de arbeidsdeskundige de werking van de Wia uit. De nadruk in dit gesprek ligt echter op het verzamelen van informatie die van belang is om de mate van arbeidsgeschiktheid vast te stellen.

Als de uitkomsten van de arbeidsgeschiktheidsbeoordeling duidelijk zijn, wordt de klant opnieuw voor een gesprek uitgenodigd. In dit gesprek wordt in de eerste plaats de conclusie van het onderzoek behandeld: is men arbeidsgeschikt bevonden of niet en zo ja, wat is het percentage van de gedeeltelijke arbeidsgeschiktheid. Bij de behandeling van de conclusie komt onder andere aan de orde op welke wijze het besluit is genomen en het percentage wat hij nog zou kunnen verdienen (= vastgestelde resterende verdien capaciteit). Het rapport van de verzekeringsarts en andere informatie die van invloed is geweest op de beslissing wordt hierbij overhandigd. Als een WGA-uitkering wordt toegekend, geeft de arbeidsdeskundige vervolgens globaal aan wat de hoogte en duur van de uitkering zal zijn en wat er na de LGU gebeurt. Méér aandacht wordt in dit gesprek besteed aan het re-integratietraject. De uitkomst van het re-integratiedeel van het gesprek wordt vastgelegd in de re-integratievisie.

Het aantal gesprekken na de toekenning van de WGA-uitkering hangt onder andere af van de zelfredzaamheid van de klant. Dit 'maatwerk' is ter beoordeling aan de arbeidsdeskundige.

UWV stimuleert alle klanten om iemand mee te nemen naar het gesprek. De klant bevindt zich vaak in een vervelende situatie en de vele nieuwe informatie die hij tijdens het gesprek ontvangt wordt daardoor niet altijd direct opgenomen.

De informatievoorziening na de claimbeoordeling

Als de aanvraag is beoordeeld en wordt toegekend ontvangt de klant naast de toekenningsbeschikking de brochure 'Ik krijg een WGA-uitkering. Wat betekent dat voor mij?'.

In de beschikking staat vermeld welke uitkering men gaat ontvangen, evenals de ingangsdatum, de hoogte en de duur ervan. Ook staat aangegeven, dat het totale inkomen zal stijgen, als men weer of meer gaat werken: 'Het loont dus om te werken'.

¹⁶ Interview met senior adviseur klantcommunicatie UWV op 29-7-2009.

In de bijgevoegde brochure geeft UWV aan wat men van de klant verwacht, namelijk dat men op zoek gaat naar (meer) werk. Daarbij zal UWV de klant ondersteunen.

Naast een beschrijving, van een aantal begrippen en de voorwaarden voor de verschillende uitkeringen, zijn bij elke type WGA-uitkering ook ter verduidelijking enkele rekenvoorbeelden opgenomen.

Op de website van UWV is deze informatie over de WGA ook vermeld. Tevens kan men daar met behulp van een zogenoemde Rekenhulp nagaan wat meer werken betekent voor het eigen maandelijkse inkomen.

Na ontvangst van de toekenningsbeschikking kan de klant nog telefonisch contact zoeken met de arbeidsdeskundige. Dit geschiedt altijd via het Klant Contact Centrum (KCC). Daar probeert men de vraag te beantwoorden. Als dat niet lukt, dient de arbeidsdeskundige de klant binnen 24 uur terug te bellen.

Voordat de LGU afloopt wordt de klant telefonisch ingelicht over deze aankomende verandering. Na dit telefoontje ontvangt de klant een brief, waarin nogmaals wordt aangegeven wat er met de uitkering gebeurt.

Ook na andere wijzigingen die mogelijk nadelige gevolgen hebben, dient er volgens de procesbeschrijving een brief naar de klant te worden gestuurd, waarin de uitkeringsconsequenties staan aangegeven. In elke brief wordt, voor het geval men nog vragen heeft, verwezen naar het KCC.

De kwaliteit van de communicatie

Alle brieven, brochures en de informatie op de website UWV.nl voor de klanten zijn gesteld in 'B1 Nederlands'. Taalniveau B1 kan bijna iedereen (zo'n 95 procent van de bevolking) begrijpen.

De brieven die de klanten ontvangen leiden regelmatig tot vragen, ook door de bijlage waarin de berekening wordt weergegeven. UWV werkt met een zeer uitgebreid brievenboek waarin continu verbeteringen worden aangebracht. Daarbij fungeren niet alleen de vragen van de klant over bijvoorbeeld de inhoud van brieven als input, maar ook opmerkingen van UWV medewerkers uit de regio en klanttevredenheidsonderzoeken.

Ook de website van UWV wordt regelmatig vernieuwd.

Alle wijzigingen in het communicatieproces worden voorgelegd aan de cliëntenraad.

2.9

De kant van de klant: kennis van zaken?

De effectiviteit van de prikkelwerking, wordt onder andere bepaald door het begrijpen van de WGA-systematiek en het hebben van kennis van de eigen specifieke WGA-situatie.

In subparagraaf 3.3.1 wordt ingegaan op de vraag of gedeeltelijk arbeidsgeschikten begrijpen hoe de systematiek van de WGA in elkaar zit.

In subparagraaf 3.3.2 wordt aandacht besteed aan de kennis van de WGA'ers over hun eigen specifieke situatie. Daarbij wordt zowel gekeken naar de kennis die men meent te hebben over de eigen situatie, als naar de juistheid daarvan.

Deze paragraaf is gebaseerd op gegevens uit de klantenquête.

In de klantenquête is, om te beginnen, aan de respondenten gevraagd in hoeverre zij de mondelinge en schriftelijke UWV-informatie over de systematiek van de WGA hebben begrepen. Daarna zijn vragen gesteld, die bedoeld zijn om hun kennis van hun persoonlijke situatie te achterhalen:

- wat was het percentage arbeidsongeschiktheid (ao-percentages) bij hun (eerste) Wia-beoordeling;

- in welke WGA-fase bevinden zij zich op het moment van het invullen van de enquête;
- wat is c.q. was in hun geval de duur van de LGU;
- wat moet men met beroepsarbeid verdienen om in de tweede WGA-fase een LAU te krijgen?

De antwoorden op de eerste drie van deze vragen zijn vergeleken met de beschikbare UWV-informatie uit het steekproefbestand. Hierdoor is het mogelijk de kennis van de respondenten aan de werkelijkheid te toetsen.¹⁷

Hierna is eerst aandacht voor de mate waarin de respondenten aangeven de UWV-informatie over de systematiek van de WGA te hebben begrepen. Daarna volgt de eigen inschatting van de respondenten met hun persoonlijke WGA-situatie en de mate waarin die kennis overeenkomt met de werkelijkheid. Tot slot is er aandacht voor de relatie tussen de kennis en enkele persoonlijke achtergrondfactoren.

2.9.1 *Het begrijpen van de informatie over de WGA-systematiek*

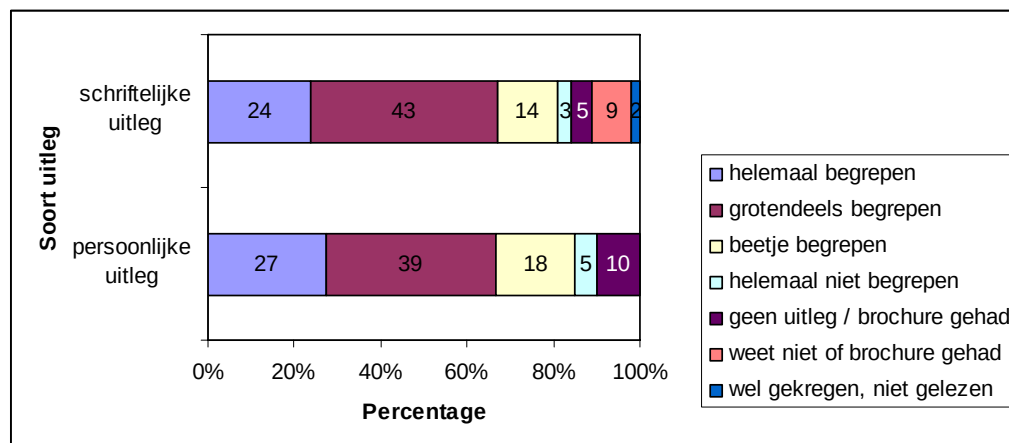
Zoals hiervoor toegelicht moet de vereiste informatie over de WGA-regelgeving komen van de kant van UWV. Tijdens het gesprek over de beoordelingsuitslag probeert de arbeidsdeskundige van UWV uit te leggen hoe de WGA in elkaar zit en welke persoonlijke consequenties de WGA kan hebben. Ook geeft UWV uitleg door middel van de thuisbezorgde brochure 'Ik krijg een WGA-uitkering'. Aan de respondenten is gevraagd hoe begrijpelijk ze de informatie uit deze twee bronnen vonden.

In figuur 3.1 staat afgebeeld in hoeverre de WGA'ers aangeven de versterkte mondelinge en schriftelijke informatie te hebben begrepen.

¹⁷ Deze vergelijking tussen de antwoorden van de respondenten en de UWV-gegevens wordt niet gehinderd door het tijdsverloop tussen de steekproeftrekking enerzijds en het moment waarop de enquête is ingevuld anderzijds. Het percentage arbeidsongeschiktheid bij de beoordeling is een tijdloos gegeven, net zoals de vastgestelde duur van de LGU. De WGA-fase ten tijde van de beoordeling is berekend door de dag waarop volgens de UWV-informatie de LGU-fase verloopt c.q. is verlopen af te zetten tegen de dag waarop de enquête is ingevuld.

Figuur 3.1

Begrijpelijkheid van de UWV-informatie over de WGA-systematiek afkomstig uit persoonlijke gesprekken en uit toegestuurde brochures (N=1409)

Uit de figuur blijkt dat de mate waarin de respondenten aangeven de schriftelijke uitleg over het WGA-stelsel te hebben begrepen weinig verschilt van de mate waarin ze zeggen de mondelinge uitleg te hebben begrepen. In beide gevallen zegt ongeveer een kwart van de respondenten dat ze de informatie indertijd helemaal hebben begrepen. Ongeveer tweevijfde deel van de respondenten meent de informatie grotendeels te hebben begrepen. Daar staat tegenover dat ongeveer 15 procent van de respondenten aangeeft de informatie slechts een beetje te hebben begrepen. De groep die de informatie helemaal niet heeft begrepen is klein: rond de 5 procent. Wel is er nog een groep van ongeveer 10 tot 15 procent die aangeeft geen mondelinge uitleg of brochure te hebben gekregen, of zich dat niet meer kan herinneren.

Het blijkt dat vooral personen in de tweede WGA-fase en jongere en oudere respondenten vaker aangeven geen mondelinge informatie te hebben gekregen. Zelfredzame personen¹⁸ geven zowel vaker aan de mondelinge informatie als de brochure te hebben begrepen. Allochtonen en alleenstaande ouders antwoorden vaker de mondelinge informatie niet te hebben begrepen. WGA'ers met ten minste een HBO-opleiding en WGA'ers met een partner, maar zonder kinderen zeggen vaker de brochure te hebben begrepen.

Omdat de informatie die UWV mondeling en schriftelijk verstrekt in grote lijnen overeenkomt, gaat het er uiteindelijk om dat de WGA'er de informatie uit ten minste één van beide informatiebronnen heeft begrepen. Indien dit zo is, dan mag er ook vanuit worden gegaan dat hij of zij de systematiek van de wet heeft begrepen, en de consequenties van het al dan niet werken. Voor 78 procent van de ondervraagde WGA'ers geldt dit. Daarnaast geeft nog eens 12 procent van de WGA'ers aan dat zij de informatie enigszins hebben begrepen, dus zij zullen in grote lijnen begrijpen hoe de systematiek van de wet werkt.

¹⁸ De zelfredzaamheid van de WGA'ers heeft de inspectie vastgesteld door hen te vragen om op een 5-puntsschaal aan te geven in hoeverre zij het eens zijn met de volgende stellingen:

- Ik kan alles goed aan.
- Soms heb ik het idee dat het mij allemaal te veel wordt.
- Ik heb vaak hulp van anderen nodig.
- Ik kan prima voor mezelf zorgen.

Vervolgens is met behulp van een factoranalyse op basis van deze vragen voor elke WGA'er een waarde berekend.

In totaal zes procent van de WGA'ers heeft de informatie helemaal niet begrepen en nog eens vier procent van de WGA'ers heeft geen informatie over de WGA tot zich genomen. Voor deze laatste twee groepen, in totaal tien procent van de WGA'ers, geldt dat de kans aanzienlijk is dat zij de systematiek van de wet onvoldoende begrijpen. Een nadere analyse wijst uit dat binnen deze groep relatief vaker personen met een lage opleiding (lager beroepsonderwijs of lager) voorkomen, als ook eerste generatie allochtonen en de minst zelfredzamen onder de WGA'ers.

Het jaar van instroom in de WGA blijkt geen invloed te hebben op de mate waarop de WGA'er zegt de informatie over de systematiek te hebben begrepen.

De kennis over de systematiek van de wet is ook onderzocht door AStri. De populatie van dat onderzoek bestond voornamelijk uit mensen met een LGU-uitkering (dus zittend in de eerste WGA-fase), waarbij ook WGA'ers boven de 52 jaar zijn meegenomen¹⁹. Uit dit onderzoek bleek dat 40 procent van de onderzochte WGA'ers met een LGU-uitkering niet wist dat de LGU eindig is. 'Het overige deel wist dat wel (globaal tot exact)'. 27 procent wist alleen dat de LGU eindig is en 33 procent wist niet alleen dat de LGU eindig is, maar kende 'ook (deels) de financiële consequenties van mate van werken voor uitkering daarna.' Voor het feit dat volgens het AStri-onderzoek de WGA-populatie minder goed op de hoogte is van de systematiek van de wet dan de hierboven beschreven resultaten aangeven, is een aantal mogelijke verklaringen:

1. het AStri-onderzoek is twee jaar eerder uitgevoerd; in de tussentijd is de voorlichting door UWV aangepast;
2. het AStri-onderzoek vond plaats onder in 2006 ingestroomde WGA'ers die 20 maanden later nog steeds in de WGA zaten; in het IWI-onderzoek zijn WGA-instromers uit de periode 2006-2009 betrokken;
3. in het AStri-onderzoek bevonden zich ook personen ouder dan 52 jaar, met een langere arbeidsgeschiedenis en daardoor met recht op een relatief langere LGU-uitkering;
4. in het AStri-onderzoek werd de respondenten gevraagd aan te geven hoe lang zij dachten de huidige hoogte van de uitkering nog te houden, in het IWI-onderzoek gaat het om het begrepen hebben van de voorlichting over de systematiek van de wet.

2.9.2 *Kennis van de eigen WGA-positie*

Vervolgens is nagegaan hoe het met kennis van de WGA'er over de eigen situatie is gesteld. Het gaat daarbij om:

- kennis over het ao-percentage;
- kennis over de fase waarin de WGA'er zich bevindt;
- kennis over de lengte van de eerste fase;
- kennis van de hoogte van het bedrag dat de WGA'er moet verdienen om in aanmerking te komen voor de LAU in de tweede fase.

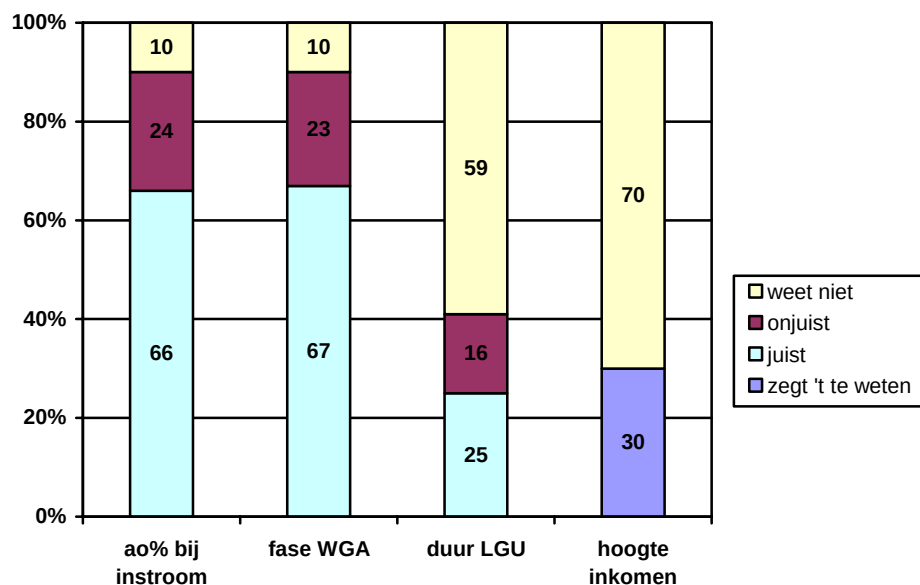
Het ao-percentage en de fase denken de meeste WGA'ers wel te weten: ongeveer 10 procent geeft aan niet te weten wat het eigen ao-percentage of de eigen fase is. WGA'ers zijn echter veel minder goed op de hoogte van de lengte van de loongereleerde uitkering of het loon dat men moet verdienen om in aanmerking te komen voor de LAU in de tweede fase: respectievelijk 60 procent en 70 procent gaf in de vragenlijst aan dit niet te weten.

¹⁹ AStri (2009). Monitoring WGA-instromers van 2006 AStri, Leiden pp. 59 en 60. De financiële kennis is getest m.b.v. een viertal stellingen. Als men minstens één stelling goed heeft beantwoord, gaat men er vanuit dat men in enige mate de financiële consequenties van de WGA kent.

Daarnaast blijkt ook nog eens dat de WGA'ers die denken het antwoord te weten, het niet altijd bij het juiste eind te hebben. Figuur 3.2 laat zien dat twee op de drie WGA'ers weten welk ao-percentage indertijd uit hun beoordeling resulteerde. Een kwart dént dat wel te weten maar heeft het, volgens de gegevens van UWV, mis. 90 procent van de WGA'ers zegt te weten in welke fase zij zich bevinden, maar een kwart daarvan geeft vervolgens de verkeerde fase als antwoord. In totaal weet tweederde van de respondenten daadwerkelijk in welke fase zij zich bevinden. Een kwart van de WGA'ers weet werkelijk hoe lang de LGU in hun situatie duurt: behalve dat bijna 60 procent zelf al aangeeft het niet te weten, geeft nog eens 15 procent een onjuiste lengte van deze periode aan. Een vergelijking met gegevens van het UWV is voor de hoogte van het minimaal te verdienen loon niet mogelijk. Uit het feit dat maar 6 procent van de respondenten aangeeft heel goed te weten hoeveel ze moeten verdienen, kan al worden afgeleid dat de kans groot is dat ook in dit geval een aanzienlijk aantal respondenten er naast zit.

Figuur 3.2

Bekendheid met de eigen WGA-situatie (N=1401²⁰; N=1409 voor hoogte inkomen)

Niet voor alle groepen geldt dat het hebben van kennis over de eigen situatie even relevant is. Vooral voor mensen die al voldoende werken is het hebben van deze kennis minder van belang, terwijl bijvoorbeeld voor personen in de tweede fase kennis over de lengte van de eerste fase geen betekenis meer heeft. Daarom is een uitsplitsing gemaakt naar de volgende vier groepen:

- WGA'ers die zowel bij de beoordeling als ten tijde van de enquête voldoende werkten;
- WGA'ers die bij de beoordeling nog niet voldoende werkten, maar op het moment van de enquête wel;
- WGA'ers die ten tijde van de enquête niet (voldoende) werken en zich nog in de eerste fase bevinden;

²⁰ Voor acht personen was geen UWV-informatie beschikbaar. Daarom kon voor deze personen niet worden vastgesteld of zij juiste kennis hadden.

- WGA'ers die op het moment van de enquête niet (voldoende) werken en zich in de tweede fase bevinden.

Daarnaast bleek het jaar van instroom nu wel van invloed te zijn.

Er blijkt geen verschil te zijn tussen de vier groepen waar het gaat om de correcte kennis over het ao-percentages. Wel zijn er verschillen wat betreft de correcte kennis over de fase, de duur van de LGU en de hoogte van het inkomen.

Voor kennis over de fase en de duur van de LGU geldt dat de groep die zich in de eerste fase bevindt en niet voldoende werkt het best op de hoogte is, ongeacht het jaar van instroom. Dit is ook de groep waar deze kennis het meest relevant voor is. Het minst goed op de hoogte is de groep die in de tweede fase zit, en niet of onvoldoende werkt en de personen die voldoende werken en zijn ingestroomd in de WGA in 2006 of 2007. Voor hen is informatie over de lengte van de LGU niet relevant meer, want die uitkering zit er al op, of zij verdienen voldoende. Personen die voldoende werken en die zijn ingestroomd in 2008 of 2009 zijn minder goed op de hoogte dan de WGA'ers in de eerste fase die onvoldoende werken, maar beter dan de WGA'ers in de tweede fase die onvoldoende werken en dan de voldoende werkenden die voor 2008 zijn ingestroomd. Vooral bij WGA'ers die voldoende werken lijkt dus sprake van een geheugeneffect. Dat is te begrijpen, omdat deze informatie voor hen op dit moment minder belangrijk is.

WGA'ers die sinds hun beoordeling aan het werk zijn gegaan blijken vaker dan de andere drie groepen in de vragenlijst aan te geven dat zij weten hoe hoog het inkomen is dat zij moet verdienen. Omdat deze personen van een situatie waarin zij van onvoldoende werken naar voldoende werken zijn gegaan is het ook logisch dat zij vaker op de hoogte zijn van het minimaal te verdienen loon. Maar ook van deze groep geeft nog 65 procent aan niet te weten hoe hoog het inkomen zou moeten zijn om recht te hebben op een LAU in de tweede fase.

Al met al lijkt er dus een verband te bestaan tussen de mate waarin informatie relevant is en het hebben van kennis.

Ten slotte heeft IWI onderzocht of er een verband is tussen enerzijds de mate waarin de respondent heeft aangegeven de informatie van UWV over de systematiek te hebben begrepen en anderzijds de mate waarin men aangeeft op de hoogte te zijn van de eigen specifieke WGA-situatie.

Het blijkt dat voor alle vier de aspecten (ao-percentages, fase, duur loongerelateerde uitkering en hoogte te verdienen inkomen) respondenten die zelf aangeven de informatie over de systematiek te begrepen hebben, ook vaker op de hoogte denken te zijn van hun eigen specifieke situatie. Zo gaf bijvoorbeeld 91 procent van deze respondenten aan hun ao-percentages bij intake te weten. Onder respondenten die aangaven de informatie helemaal niet te hebben begrepen, was dat een kleine 80 procent.

Wanneer echter wordt gekeken naar de juistheid van de kennis over de eigen situatie, dan blijkt er helemaal geen verband meer met de mate waarin de respondent zegt de informatie van UWV over de systematiek te hebben begrepen. Of personen deze informatie nu wel of niet zeggen te hebben begrepen, het percentages dat onjuiste kennis heeft over de eigen positie, is ongeveer even groot.

2.10 Samenvatting en conclusie

In dit hoofdstuk is een antwoord gegeven op het eerste deel van de eerste deel-vraag. Deze luidt: hoe licht UWV de WGA'ers voor over de prikkelwerking, in hoeverre begrijpen de WGA'ers de informatie over de prikkelwerking? Deze deelvraag is op te splitsen in enkele subdeelvragen.

Hoe licht UWV de WGA'ers voor over de prikkelwerking?

De WGA'ers worden zowel mondeling als schriftelijk voorgelicht over de systematiek van de WGA. Mondeling gebeurt dit door de arbeidsdeskundige. Als de WGA-uitkering wordt toegekend, legt hij uit wat globaal de hoogte en duur van de uitkering zal zijn en wat er na de LGU gebeurt. Naast deze toelichting ontvangt men een brochure waarin de systematiek aan de hand van voorbeelden wordt uitgelegd. Als de WGA'ers nog vragen hebben kunnen ze telefonisch contact zoeken met de arbeidsdeskundige of de website van UWV raadplegen.

Voordat de LGU afloopt wordt de klant telefonisch ingelicht over deze aankomende verandering. Na dit telefoontje ontvangt de klant een brief, waarin nogmaals wordt aangegeven wat er met de uitkering gebeurt.

In hoeverre begrijpen de WGA'ers de informatie over de prikkelwerking?

Uit de resultaten van de enquête blijkt dat ruim driekwart van de WGA'ers aangeeft de informatie van UWV over de systematiek van de WGA uit ten minste één van de twee informatiebronnen (mondeling of schriftelijk) helemaal of grotendeel te hebben begrepen. 12 procent heeft één of beide bronnen naar eigen zeggen enigszins begrepen. Ongeveer 10 procent heeft de informatie helemaal niet begrepen, of heeft geen informatie gekregen. Vooral onder deze groep is het risico groot dat mensen onvoldoende kennis hebben van de systematiek van de wet om deze helemaal te doorzien. Kwetsbare groepen zoals minder zelfredzamen, lager opgeleiden en eerste generatie allochtonen zijn oververtegenwoordigd in deze groep.

Naast het begrijpen van de systematiek hebben we ook gekeken naar de kennis over de eigen situatie van de WGA'ers en de juistheid daarvan.

Lang niet alle WGA'ers blijken in staat vragen over hun eigen situatie te beantwoorden, voor zover die betrekking hebben op:

- hun ao-percentages bij de WGA-beoordeling;
- de fase waarin ze zich bevinden;
- de lengte van de LGU;
- de hoogte van inkomen dat ze moeten verdienen om in aanmerking te komen voor de LAU in de tweede fase.

Op de vragen over de laatste twee aspecten weet een ruime meerderheid van de ondervraagde WGA'ers geen antwoord te geven. Daarnaast blijkt dat van hen die wel antwoord kunnen geven die antwoorden in 25-40 procentage van de gevallen foutief te zijn.

Het blijkt dat personen die aangeven de informatie van UWV over de systematiek te hebben begrepen, vaker in staat zijn de vragen over hun positie binnen de WGA te beantwoorden. Echter, wanneer wordt gekeken of de antwoorden die zij geven ook kloppen met de bij UWV aanwezige gegevens, dan blijkt er geen verband te bestaan tussen de juistheid van de antwoorden en de mate waarin de WGA'er zelf heeft aangegeven de informatie van UWV over de systematiek te hebben begrepen.

Dit leidt tot de conclusie dat, hoewel de grote meerderheid van de WGA'ers aangeeft de informatie van UWV te hebben begrepen, en daarmee op de hoogte is van de systematiek van de wet, veel WGA'ers niet goed op de hoogte zijn van de eigen situatie. De vraag is hoe dit komt.
In het volgende hoofdstuk zal dit aan de orde komen.

3 Leidt kennis door de voorlichting tot actief werkzoekgedrag?

In dit hoofdstuk gaan we in op het tweede deel van de eerste deelvraag: in hoeverre stimuleert het begrijpen van de voorlichting WGA'ers tot actief zoekgedrag naar werk? Hierbij houden we rekening met mogelijke andere factoren die een rol kunnen spelen bij het zoekgedrag van WGA'ers.

Uit het vorige hoofdstuk bleek dat ruim driekwart van de WGA'ers zegt de informatie van UWV over de systematiek te hebben begrepen, maar bleken tegelijkertijd veel WGA'ers niet over juiste kennis over hun eigen WGA-situatie te beschikken. Mogelijk hebben de WGA'ers die zeggen dat zij de informatie hebben begrepen geen precieze kennis over de eigen WGA-situatie, maar begrijpen ze wel hoe de systematiek van de wet in grote lijnen werkt, en gedragen ze zich dus ook zoals de wet van hen verwacht: namelijk, dat zij actief zoeken naar (meer) werk, indien ze nog niet voldoende werken om in aanmerking te komen voor een hogere uitkering in de tweede fase. In dit geval wordt er dus een verband verwacht tussen het naar eigen zeggen begrepen hebben van de informatie van UWV en het zoekgedrag. Wanneer een dergelijk verband niet wordt gevonden, maar wel een verband tussen het hebben van correcte kennis over de eigen WGA-situatie en hun zoekgedrag, dan kan geconcludeerd worden dat het naar eigen zeggen begrepen hebben van de UWV informatie niet voldoende is. Het hebben van correcte kennis over de eigen situatie blijkt dan zeer belangrijk om WGA'ers tot actief zoekgedrag te bewegen. Dit zou belangrijke informatie zijn die UWV kan gebruiken bij het verder verbeteren van de voorlichting.

In dit hoofdstuk kijken we eerst in paragraaf 4.1 in welke mate het begrijpen van de voorlichting van UWV over de systematiek en de juistheid van de kennis over de eigen WGA-positie van invloed is op het hebben van voldoende werk. Ook wordt nagegaan welke andere factoren daarop van invloed zijn.

Voor de WGA'ers die nog niet voldoende werken wordt in paragraaf 4.2 het zoekgedrag beschreven, en de mate waarin het begrepen hebben van de voorlichting die UWV geeft over de systematiek en de juistheid van de kennis die de WGA'er heeft, van invloed is op het zoekgedrag. Ook wordt onderzocht of er nog andere factoren van invloed zijn op het zoekgedrag.

3.1 Voldoende werk

75 tot 90 procent van de WGA'ers die arbeid verrichten, werkt voldoende²¹. In dit onderzoek verstaan wij onder genoeg of voldoende werken dat de WGA'er uit betaalde arbeid een zodanig hoog inkomen heeft, dat hij in de tweede fase in aanmerking komt voor de LAU.

Van de 1.409 respondenten die de enquête hebben beantwoord en die nog een gedeeltelijke WGA-uitkering ontvangen, werkt 53 procent genoeg.

De vraag is of het mogelijk is om de invloed vast te stellen van de informatie die deze groep van UWV heeft ontvangen en van de kennis die zij heeft over de eigen WGA-positie, op het hebben van werk. Daarbij is vooral de groep interessant die ten

²¹ Op basis van de gegevens uit dit onderzoek is niet voor elke werkende precies vast te stellen of hij al dan niet voldoende werkt. Dit komt, omdat in de vragenlijst het aantal uren dat voor het ziek worden werd gewerkt en het aantal uren dat op het moment van de enquête wordt gewerkt, in categorieën is uitgevraagd. Daarnaast is het mogelijk dat degenen die werken dit doen tegen een ander salaris dan voordat zij ziek werden. De hier genoemde 75 procent en 90 procent zijn respectievelijk de geschatte ondergrens en de geschatte bovengrens van het percentage werkenden dat voldoende werkt. Bij het bepalen van de deelselectie van personen die in de analyses in de rest van het rapport wordt beschouwd als voldoende werkend, is er vanuit gegaan dat het salaris hetzelfde is gebleven en is gerekend met de gemiddelde van de gebruikte inkomenscategorieën.

tijde van de WGA-beoordeling nog niet voldoende werkte, maar ten tijde van de enquête wel. Immers, juist bij deze groep zou sprake kunnen zijn van een effect van de voorlichting van UWV en daarmee ook van de prikkelwerking van de wet. Door middel van een logistische regressieanalyse hebben we onderzocht welke factoren van invloed zijn op het hebben van voldoende werk door die personen die ten tijde van de beoordeling nog niet voldoende werkten. Daarbij zijn naast persoonlijke factoren zoals leeftijd, opleiding en etniciteit, een aantal factoren meegenomen die betrekking hebben op de door UWV gegeven voorlichting en juiste kennis van de eigen situatie, namelijk: de mate waarin de mondelinge en de schriftelijke voorlichting (i.c. via brochures) is ontvangen en is begrepen, kennis over de hoogte van het inkomen dat men moet verdienen om in aanmerking te komen voor een LAU en de mate waarin men juiste kennis heeft over het arbeidsongeschiktheidspercentage bij de beoordeling, de fase waarin men zich bevindt en de duur van de loongerelateerde uitkering (deze 3 elementen zijn gecombineerd).

In Tabel 4.1 worden de resultaten van deze analyse samengevat.

Tabel 4.1

Al dan niet werken, mogelijke verklarende factoren

Voorlichting en kennis

Geen mondelinge voorlichting gekregen	Werkt minder vaak	*
Begreep mondelinge voorlichting niet		
Schriftelijke voorlichting		
Kennis over het te behalen minimum inkomen	Werkt vaker	*
Juiste kennis over de eigen WGA-situatie	Werkt minder vaak	*

WGA-gerelateerde kenmerken

Fase		
Hoog arbeidsongeschiktheidspercentage		
Relatief lang in WGA-uitkering	Werkt vaker	*

Werk-gerelateerde kenmerken

Vast contract bij ziek worden (referentie: werkte niet)	Werkt vaker	**
Geen vast contract bij ziek worden (referentie: werkte niet)		
Partner werkt nu niet		
Partner is gaan werken		
Partner is blijven werken		
Positieve houding ten opzichte van werk ²²		

Achtergrondkenmerken

Leeftijd (referentie: 45 jaar of ouder)		
Geslacht (man)		
Etniciteit (allochtoon)		
Opleiding: laag	Werkt minder vaak	*
Opleiding: hoog		
Hoge zelfredzaamheid	Werkt vaker	**

** : significantie < .01; * : significantie < .05; N = 750; R² is .21.

²² De positieve houding ten opzichte van werk van de WGA'ers heeft de inspectie vastgesteld door hen te vragen om op een 5-puntsschaal aan te geven in hoeverre zij het eens zijn met de volgende stellingen:

- Ik zou graag een betaalde baan hebben, zelfs als ik het geld niet nodig heb.
- Werk is voor mij de belangrijkste bezigheid.
- Een uitkering geeft mij het gevoel dat ik mijn hand ophoud.

Vervolgens is met behulp van een factoranalyse op basis van deze vragen voor elke WGA'er een waarde berekend.

Uit deze regressieanalyse blijkt dat zelfredzaamheid en het hebben van een vast arbeidscontract ten tijde van het ziek worden de belangrijkste factoren zijn als het gaat om het vinden van voldoende werk. Zelfredzame personen werken vaker voldoende dan niet zelfredzame personen. Hetzelfde geldt voor personen met een vast contract.

De resultaten laten ook zien dat personen die langer geleden zijn ingestroomd, vaker voldoende werken.

De mondelinge voorlichting door UWV over de systematiek speelt eveneens een rol: personen die hebben aangegeven mondelinge voorlichting te hebben gekregen zijn vaker aan het werk gegaan dan personen die zeggen geen mondelinge voorlichting te hebben gehad.

Het hebben van kennis over de eigen situatie is eveneens van invloed. WGA'ers die sinds de herbeoordeling werk hebben gevonden waardoor ze voldoende verdienen om voor de LAU in aanmerking te komen, denken vaker te weten wat het minimum bedrag is dat ze moeten verdienen, dan personen die niet voldoende werken. Deze laatste groep beschikt wel vaker over objectieve kennis inzake het arbeidsongeschiktheidspercentage, de fase en de duur. Dit komt mogelijk omdat de kennis over de eigen WGA-positie voor de groep die nog steeds niet voldoende werkt relevanter is dan voor degenen die wel voldoende werken.

Verder speelt opleiding een rol. Personen met een lage opleiding zijn minder vaak aan het werk gegaan dan personen met een middelbare of hoge opleiding.

Er zijn ook WGA'ers die ten tijde van de beoordeling wel voldoende werkten, maar ten tijde van enquête niet meer. Dit blijken vaker personen te zijn van 35 jaar en ouder en vaker personen met een hoger arbeidsongeschiktheidspercentage²³. Er is geen verband tussen het al dan niet begrepen hebben van de informatie van UWV over de systematiek van de WGA en het verliezen van werk. Wel blijken personen die niet langer voldoende werk hebben beter op de hoogte te zijn van hun eigen WGA-situatie. Dit onderstreept andermaal dat vooral personen voor wie de informatie over de eigen WGA-positie relevant is, ook beter op de hoogte zijn.

Ten slotte is een logistische regressie uitgevoerd waarbij alle WGA'ers die voldoende werken zijn afgezet tegen alle WGA'ers die onvoldoende werken. Daaruit bleek dat behalve het al dan niet hebben van een vast contract ten tijde van de beoordeling en de werkstatus van de partner (WGA'ers met partners die niet werken of die zowel ten tijde van de herbeoordeling als ten tijde van de enquête werkten, werken vaker), ook een aantal persoonlijke factoren een rol speelt: personen die zelfredzaam zijn, autochtonen en personen die langer in de WGA zitten, werken vaker²⁴.

3.2 Onvoldoende werk

Uit de voorgaande paragraaf blijkt dat personen die nog niet voldoende werken vooral verschillen van personen die wel voldoende werken doordat zij bij ziekte geen vaste arbeidsovereenkomst hadden en minder zelfredzaam zijn. Ook bevinden deze mensen zich korter in de WGA en zijn ze vaker allochtoon.

Van mensen met een WGA-uitkering die nog niet voldoende werken, wordt verwacht dat zij op zoek zijn naar werk. Immers, indien zij niet voldoende verdienen uit betaald werk op het moment dat de eerste fase is verlopen, zullen zij niet langer een inkomensgerelateerde uitkering, maar een aan het sociaal minimum gerelateerde uitkering ontvangen in de tweede fase van de WGA.

²³ Ook nu is een logistische regressie uitgevoerd. 524 cases zijn in de analyse meegenomen. Het model had een R2 van .11.

²⁴ In deze analyse zijn 1274 gevallen meegenomen. De R2 is .21.

Wanneer de voorlichting van UWV effectief is, dan mag verwacht worden dat de WGA'ers die begrijpen hoe de WGA systematiek werkt en hun eigen specifieke situatie goed kennen, zich meer inspanningen getroosten, om zo te voorkomen dat ze in de lagere vervolgitkering terecht komen.

In de vragenlijst is aan de WGA'ers die niet (voldoende) werkten gevraagd of zij zoeken naar werk. Uit tabel 4.2 blijkt dat 47 procent van hen naar werk zoekt. 53 procent van de WGA'ers die onvoldoende werken, zijn daar ook niet naar op zoek. De vraag is nu of dit wordt veroorzaakt doordat deze personen de systematiek van de wet niet goed hebben begrepen of niet beschikken over de juiste kennis over hun eigen positie of dat er andere oorzaken zijn aan te wijzen.

Tabel 4.2

Genoeg werken en werk zoeken

Werkt genoeg	746	53% van WGA-ers
Werkt niet genoeg, en:	655	47% van WGA-ers
- zoekt werk	307	22% van WGA-ers en 47% van niet-werkenden
- zoekt geen werk	348	25% van WGA-ers en 53% van niet-werkenden
Totaal	1.401	

Door middel van een logistische regressieanalyse heeft de inspectie vastgesteld of het geven van voorlichting door UWV over de systematiek en het hebben van correcte kennis over de eigen situatie binnen de WGA, factoren zijn die een rol spelen bij het al dan niet zoeken naar werk door WGA'ers die nog onvoldoende werken om na afloop van de LGU de LAU te ontvangen. Ook heeft de inspectie onderzocht welke andere factoren een rol spelen bij het al dan niet zoeken naar werk.

Uit de analyse (zie tabel 4.3) blijkt alleen de mate van kennis over het inkomen dat moet worden verdiend om recht te hebben op de LAU een significant effect heeft. WGA'ers die ongeveer weten hoeveel ze moeten verdienen om in aanmerking te komen voor een LAU zoeken iets vaker naar werk.

Drie andere factoren hebben een sterkere band met het zoeken naar werk: zelfredzaamheid, houding ten opzichte van betaald werk en het arbeidsongeschiktheidspercentage. Zelfredzame personen zoeken vaker naar werk dan niet zelfredzame personen. Ook bij het al dan niet voldoende werken, is geconstateerd dat dit een belangrijke factor is. Personen met een positieve houding ten opzichte van betaalde arbeid zoeken vaker naar werk. Personen met een hoog arbeidsongeschiktheidspercentage zoeken minder vaak naar werk.

Ten slotte bleek ook dat mannen vaker werk zoeken dan vrouwen.

Tabel 4.3
Al dan niet zoeken naar werk, mogelijke verklarende factoren
Voorlichting en kennis

Mondelinge voorlichting		
Schriftelijke voorlichting		
Kennis over het minimum te behalen inkomen	Zoekt vaker	*
Juiste kennis over de eigen WGA-situatie		

WGA-gerelateerde kenmerken

Fase		
Hoog arbeidsongeschiktheidspercentage	Zoekt minder vaak	**
Relatief lang in WGA-uitkering		

Werk-gerelateerde kenmerken

Vast contract bij ziek worden (referentie: werkte niet)		
Geen vast contract bij ziek worden (referentie: werkte niet)		
Partner werkt nu niet		
Partner is gaan werken		
Partner is blijven werken		
Positieve houding ten opzichte van werk	Zoekt vaker	**

Achtergrondkenmerken

Leeftijd (referentie: 45 jaar of ouder)		
Geslacht (man)	Zoekt vaker	*
Etniciteit (allochtoon)		
Opleiding: laag		
Opleiding: hoog		
Hoge zelfredzaamheid	Zoekt vaker	**

** : significantie <.01; * : significantie <.05; N=578; R2 is .24.

Redenen waarom men niet zoekt als men onvoldoende werkt

Veel mensen die nog onvoldoende werken zoeken niet. Dit leidt tot de vraag waarom zij dat niet doen. 83 procent geeft als reden de slechte gezondheid op. Andere redenen die ondermeer genoemd worden zijn: de overtuiging dat arbeidsongeschikten gediscrimineerd worden (8 procent), de beperkte financiële opbrengst (6 procent), de overtuiging dat ouderen gediscrimineerd worden of dat er geen werk in de regio te vinden is (beiden 5 procent).

Overigens is het opvallend dat ook personen die wel zeggen te zoeken naar werk, weinig positief zijn over de kans dat zij werk zullen vinden. 15 procent acht de kans groot dat zij werk vinden waarmee ze voldoende verdienen om in aanmerking te komen voor de LAU in de tweede fase. 45 procent acht die kans klein en 40 procent acht die kans noch klein, noch groot. Vooral personen die minder zelfredzaam zijn en met een hoger arbeidsongeschiktheidspercentage zijn negatief over de kans om werk te vinden.

De overtuiging van veel WGA'ers dat hun gezondheidstoestand (zoeken naar) werk in de weg staat, vormt ook een mogelijke verklaring voor het gebrek aan juiste kennis over de eigen situatie. Als men denkt niet te kunnen werken vanwege de slechte gezondheid, kan het zo zijn dat men nog wel de strekking van de wet (i.c. de systematiek) heeft begrepen, maar zich vervolgens niet in de eigen WGA-situatie heeft verdiept omdat dit voor hen, in hun ogen, geen zin heeft. De onderzoeksresultaten wijzen in die richting: personen die niet zoeken naar werk hebben significant minder

vaak juiste kennis over de eigen WGA positie, dan personen die wel naar werk zoeken.

Uit deze resultaten blijkt dat niet zozeer het begrijpen van de systematiek van de WGA of het hebben van juiste kennis van de eigen WGA-situatie bepalen of mensen al dan niet naar werk zoeken. Het zijn voornamelijk drie andere factoren die bepalend zijn voor het zoekgedrag van personen met een WGA-uitkering die nog niet voldoende werken:

- de eigen gezondheidsbeleving;
- hun houding ten opzichte van betaald werk;
- hun zelfredzaamheid.

Dit wordt ook onderstreept door het feit dat veel personen onder degenen die wel zoeken, er weinig vertrouwen in hebben dat ze werk vinden, waarmee ze voldoende verdienen voor een LAU-uitkering.

Concreet betekent dit dat het verbeteren van de voorlichting door UWV er waarschijnlijk niet toe zal leiden dat de groep WGA'ers die niet naar werk zoekt kleiner zal worden en de groep die voldoende werkt groter.

3.3 Samenvatting en conclusie

In dit hoofdstuk is een antwoord gegeven op het tweede deel van de eerste deelvraag: in hoeverre leidt het begrijpen van de voorlichting van UWV tot actief zoekgedrag naar werk?

Gebleken is dat personen die mondelinge voorlichting van UWV hebben gehad, vaker voldoende zijn gaan werken, dan personen die zeggen dat zij mondeling niet zijn voorgelicht. Of zij die voorlichting al dan niet begrepen hadden, bleek niet van invloed.

De belangrijkste factoren die van invloed zijn op het verkrijgen van voldoende werk zijn echter zelfredzaamheid en het hebben van een vast arbeidscontract. Zelfredzame personen zijn vaker voldoende gaan werken dan niet zelfredzame personen. Personen die ten tijde van de beoordeling wel een vast contract hadden, maar onvoldoende werkten, is het vaker gelukt om later alsnog voldoende te werken, dan personen zonder een vaste aanstelling.

Zelfredzaamheid blijkt ook een belangrijke factor te zijn bij het zoeken naar werk door degenen die nog onvoldoende werken. Zelfredzamen zoeken vaker. Hetzelfde geldt voor WGA'ers met een positieve houding ten opzichte van betaald werk.

Bij personen die onvoldoende werken blijkt het al dan niet begrepen hebben van de voorlichting geen significant effect te hebben op het zoeken naar werk. Dit betekent dus ook dat eventuele kennis op hoofdlijnen over de WGA-systematiek geen rol speelt. Het hebben van precieze kennis over de eigen WGA positie heeft evenmin invloed op het zoekgedrag.

Van de personen die niet voldoende werken (dat is 47 procent van de onderzoekspopulatie), zoekt bijna de helft naar (meer) werk. Meer dan 80 procent van de nietzoekers geeft een slechte gezondheid op als reden, waarom zij zich niet inspannen om (meer) werk te verkrijgen.

Van degenen die wel zoeken, acht 15 procent de kans groot dat zij voldoende werk zullen vinden om in aanmerking te komen voor een LAU in de tweede fase. Ook laat bijna de helft van de zoekende WGA'ers hun zoekgedrag volgens eigen zeggen niet door eventuele negatieve financiële consequenties beïnvloeden.

4 De voorlichting over en het gebruik van aanvullende inkomensregelingen

Inleiding

Dit hoofdstuk behandelt de tweede en derde deelvraag.

Hoe licht UWV de WGA'ers voor over de Toeslagenwet (TW) en in hoeverre wordt iedereen die hier mogelijk aanspraak op maakt ook bereikt met de voorlichting? Leidt kennis over de mogelijkheden voor aanvulling ook tot gebruik van de regeling? En zo niet, wat zijn dan de oorzaken dat klanten geen aanvraag indienen? (tweede deelvraag)

En

Hoe licht de uitvoering (UWV en gemeenten) WGA'ers voor over voorzieningen en regelingen van de rijksoverheid en gemeenten (zoals huurtoeslag, zorgtoeslag en bijzondere bijstand), voor burgers met een inkomen op of net boven het minimum-niveau en in hoeverre wordt iedereen die hier mogelijk aanspraak op maakt ook bereikt met de voorlichting? Leidt kennis over deze mogelijkheden ook tot gebruik van de voorzieningen en regelingen? En zo niet, wat zijn dan de oorzaken dat klanten geen aanvraag indienen? (derde deelvraag)

Het is mogelijk dat het totale inkomen van WGA'ers die een vervolguitering ontvangen, lager is dan het sociaal minimum. Hetzelfde geldt voor WGA'ers die al voor hun ziekte een laag salaris hadden. In dat geval kunnen zij een toeslag op grond van de Toeslagenwet (TW) aanvragen. WGA'ers met een laag inkomen kunnen verder in aanmerking komen voor aanvullende regelingen en voorzieningen in het kader van de 'armoedebestrijding'. Hierbij kan men denken aan de rijksregelingen huur- en zorgtoeslag en aan gemeentelijke voorzieningen zoals bijzondere bijstand, kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en aanvullende ziektekostenverzekering.

Zoals in het conceptueel model in het tweede hoofdstuk is weergegeven, speelt voorlichting een belangrijke rol als het gaat om de diverse inkomensondersteunende voorzieningen voor WGA'ers met een inkomen rondom het sociaal minimum. De voorlichting wordt met betrekking tot de TW vooral gegeven door UWV en met betrekking tot de andere aanvullende inkomensregelingen vooral door de gemeenten. Hier zou (globale) kennis er toe moeten leiden dat WGA'ers die vaststellen dat zij gebruik kunnen maken van die voorzieningen, deze vervolgens ook aanvragen. In de eerste paragraaf van dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de TW. De volgende paragraaf handelt over de voornaamste landelijke- en gemeentelijke regelingen.

4.1 De Toeslagenwet

De Toeslagenwet (TW) is op 1 januari 1987 in werking getreden. Doel van de TW is om een uitkering uit hoofde van een andere sociale verzekeringswet, indien noodzakelijk, aan te vullen tot het sociaal minimum.

De wetgever heeft bepaald dat het recht op een toeslag in het kader van de TW na aanvraag van de UWV-klant wordt vastgesteld. Dit betekent dat het initiatief tot het aanvragen van een toeslag bij de klant ligt. Op UWV rust de taak de klant hierover te informeren. De beoordeling van het recht op toeslag kan plaatsvinden bij de aanvraag van een uitkering, maar ook lopende de uitkering als het gezinsinkomen of de gezinssituatie wijzigt.

Bij de claimbeoordeling worden het recht, de duur en de hoogte van de WGA-uitkering vastgesteld. Het is mogelijk dat deze uitkering ligt beneden het minimum-inkomen voor de betrokken WGA'er en diens eventuele huisgenoten. Het is UWV-beleid dat vervolgens de procesbegeleider aan de hand van de hoogte van de uitkering, de eventuele inkomsten en de leefvorm vaststelt of er mogelijk recht bestaat op een toeslag conform de Toeslagenwet. Heeft de klant mogelijk recht op een toeslag, dan wordt in de toekenningsbeschikking Wia/WGA een passage opgenomen over de Toeslagenwet. Daarin staat vermeld dat de klant mogelijk recht heeft op een toeslag en is ook een verwijzing naar www.UWV.nl alwaar de klant digitaal een aanvraagformulier Toeslagenwet kan invullen. Bovendien staat in de brief een verwijzing naar het klantencontactcentrum (KCC) waar de klant naar toe kan bellen voor vragen, maar ook om het (fysieke) aanvraagformulier Toeslagenwet toegestuurd te krijgen.

Nadat de eerste betaling van de uitkering heeft plaatsgevonden wordt het klantdossier overgedragen naar de back office, waar de medewerker uitkeren de tweede en volgende betalingen aan de klant vaststelt. Het is volgens het UWV-beleid de taak van de 'medewerker uitkeren' om bij elke vaststelling het (mogelijk) recht op toeslag te (her)beoordelen. Dit impliceert dat wanneer de WGA-uitkering wijzigt, doordat de WGA-klant bijvoorbeeld zijn maximale duur van de LGU heeft bereikt, het recht op een toeslag dient te worden (her)beoordeeld.

Gebruik van de toeslagenwet

Als gekeken wordt naar WGA'ers met een inkomen rond het sociaal minimum²⁵, blijkt dat bijna een derde van de WGA minima gebruik maakt van de TW. Ongeveer een kwart weet niet of zij een toeslag op grond van deze wet ontvangen. 46 procent van de WGA'ers krijgt geen aanvullende toeslag.

Redenen niet gebruik

Aan de WGA'ers die, volgens eigen opgave, een inkomen rond het sociaal minimum hebben en die geen gebruik maken van de regeling is gevraagd waarom zij daar geen beroep op doen.

Tabel 5.1

Redenen voor niet gebruik in procenten door WGA klanten die rond het sociaal minimum leven (N=107)

	% WGA'ers die op of rond het minimum-inkomen leven
Wist niet af van het bestaan van deze toeslag	43
Weet wel dat er een toeslag op de uitkering bestaat, maar niet hoe deze moet worden aangevraagd	7
Denkt er geen recht op te hebben	22
Aanvraag is afgewezen	14
Wil geen gebruik maken van deze toeslag	4
Andere reden	11

Uit tabel 5.1 blijkt dat de helft niet van het bestaan af weet, of niet weet hoe ze de toeslag aan moeten vragen en dat 22 procent denkt er geen recht op te hebben.

²⁵ Per 1-1-2010 bedroeg het sociaal minimum (afgerond en inclusief vakantietoeslag) voor alleenstaanden € 910,- , voor alleenstaande ouders € 1.170,- en voor gehuwden of ongehuwd samenwonenden € 1.300,- netto per maand.

Informatie over Toeslagenwet

Aan de WGA'ers die gebruik maken van de TW is gevraagd of ze bij het aanvragen van de regeling informatie en/of andere hulp hebben gekregen van bijvoorbeeld de gemeente, UWV of vrienden. In tabel 5.2 wordt een overzicht van de informatiebronnen per regeling gegeven.

Tabel 5.2

Informatiebronnen van WGA'ers die gebruik maken van een regeling (meerdere antwoorden mogelijk) (N=74)

	% WGA'ers die op of rond het sociaal minimum leven
info over aanvullende toeslag van UWV	47
info over aanvullende toeslag van (oude) werkgever	3
info over aanvullende toeslag van familie of bekenden	3
info over aanvullende toeslag van anderen	13
aanvullende toeslag automatisch van UWV gekregen	9
Weet niet meer van wie men info of hulp heeft gehad	30

47 procent baseert zich voor het aanvragen van TW direct op informatie van UWV. 9 procent geeft aan de toeslag automatisch van UWV te krijgen. 30 procent geeft aan niet meer te weten van wie men hulp heeft gehad.

4.2 De aanvullende landelijke- en gemeentelijke regelingen

De belangrijkste landelijke regelingen zijn de huur- en zorgtoeslag. Beide regelingen worden door de belastingdienst uitgevoerd.

Naast de landelijke regelingen is er een aantal gemeentelijke regelingen voor mensen met een laag inkomen. De inkomenseisen liggen per gemeente anders, maar grosso modo kunnen we stellen dat deze regelingen bedoeld zijn voor mensen die een huishoudinkomen hebben rond het sociaal minimum. Elke gemeente is vrij om te bepalen welke inkomensondersteunende regelingen men treft voor haar burgers met een laag inkomen. Uit het inspectierapport Armoedebestrijding blijkt dat de meeste gemeenten dezelfde soort regelingen en voorzieningen inzetten voor de bestrijding van armoede²⁶. De belangrijkste zijn de bijzondere bijstand, kwijtschelding lokale belastingen, categoriale bijzondere bijstand (bijvoorbeeld een toeslag voor chronisch zieken en/of gehandicapten), aanvullende ziektekostenverzekering en regelingen voor kinderen.

De voorlichting door UWV

UWV heeft nauwelijks beleid geformuleerd om WGA-klanten te informeren over het bestaan van aanvullende regelingen cq te ondersteunen bij het aanvragen van een of meerdere van deze regelingen. UWV stelt zich op het standpunt dat het hierin ook geen wettelijke taak heeft.

Door de medewerkers van het hoofdkantoor van UWV is aangegeven, dat bij WGA'ers eenmalig bij de uitkeringspecificatie in juli 2009 een flyer is bijgesloten met informatie over de inkomensondersteunende regelingen van de gemeenten. Deze flyer geeft ook informatie over de internetsite www.regelhulp.nl.²⁷

²⁶ Inspectie Werk en Inkomen, Nota van Bevindingen Armoedebestrijding, p. 16 e.v.

²⁷ De site www.regelhulp.nl is in samenwerking tussen het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, UWV, Centrum indicatiestelling zorg (CIZ) en gemeenten tot stand gekomen.

Via www.UWV.nl kan de klant tal van informatiebrochures downloaden. Deze zijn zowel op alfabet als op onderwerp gerangschikt. Eén van die brochures; "Daarvan kan ik niet rondkomen. Kan ik een toeslag krijgen?" bevat een passage met daarin, in relatie tot toeslagen en aanvullende regelingen, een verwijzing naar de gemeenten en de belastingdienst.

Uit interviews met medewerkers van de regiokantoren van UWV die vooral de klantencontacten verzorgen (arbeidsdeskundigen) blijkt, dat het aantal contactmomenten beperkt is en dat de prioriteit voor hen ligt bij de re-integratie van de klant. Daar ligt ook hun wettelijke taak en niet bij het voorlichten over de diverse gemeentelijke aanvullende regelingen en toeslagen van de belastingdienst. Er zijn echter wel UWV medewerkers die de WGA'ers daar spontaan over informeren. Of dat gebeurt, vooral bepaald door de kennis van aanvullende regelingen en affiniteit en alertheid van de UWV medewerkers.

De voorlichting door gemeenten

Gemeenten hebben, naar eigen zeggen, moeite om de groepen te bereiken die niet tot de WWB populatie behoren. Onder die moeilijk te bereiken groepen vallen ook klanten van UWV. Verzoeken van gemeenten aan UWV tot het leveren van bestandsinformatie in het kader van het armoedebelief stuiten volgens eerstgenoemden vaak op juridische bezwaren.

De meeste gemeenten zetten dezelfde soort instrumenten in om voorlichting aan hun inwoners te geven over landelijke toeslagen en over gemeentelijke inkomensregelingen en voorzieningen. Veel gebruikte voorlichtingsinstrumenten die mogelijk ook de WGA'ers met een laag inkomen bereiken zijn: rekenhulpen, elektronisch aanvragen, specifieke folders die op verschillende locaties beschikbaar zijn (zoals buurthuizen) en formulierenbrigades.

Het gebruik van de regelingen

Als wordt gekeken naar het gebruik van de regelingen door mensen met een WGA-uitkering die een inkomen hebben dat rond het sociaal minimum ligt, ontstaat het beeld dat in tabel 5.3 is weergegeven.

Tabel 5.3

Gebruik van landelijke- en gemeentelijke regelingen door WGA'ers.

	Huurtoeslag	Zorgtoeslag	Toeslag chronisch zieken of gehandicapten	kwijtschelding lokale belastingen	bijzondere bijstand	collectieve ziektekosten verzekering	Regelingen voor kinderen
% WGA'ers met inkomen rond sociaal minimum en gebruik maken van de regeling	86	91	28	23	7	13	22
N	140	222	188	148	169	154	89

Wat opvalt is dat de WGA minima vooral gebruik maken van de landelijke regelingen en dan in het bijzonder de zorgtoeslag. Nauwelijks 25 procent van de WGA'ers met een minimuminkomen maakt gebruik van de gemeentelijke regelingen.

Overigens gebruikten de meeste mensen met een WGA-uitkering voordat ze ziek werden de gemeentelijke regelingen niet. Een deel van hen maakte wel al gebruik van de huur- of zorgtoeslag. Eenderde van de WGA'ers die momenteel huurtoeslag ontvangt, kreeg die ook voor de ziekteperiode. Eén op de vier mensen met een WGA uitkering die zorgtoeslag krijgt, ontving dit ook voor ziekte al. Dit betekent dat de

meeste WGA'ers pas gebruik zijn gaan maken van deze regelingen nadat ze ziek werden en in de WGA terecht kwamen.

Redenen van niet gebruik

Bij het niet gebruik is alleen gekeken naar de groep WGA-minima die, op basis van het in de enquête aangegeven inkomen, recht zou kunnen hebben op de regelingen²⁸. Deze groep benadert immers de daadwerkelijke gebruikersgroep het meeste. Het niet-gebruik van de landelijke regelingen is niet nader bekeken aangezien 9 op de 10 mensen met een WGA-uitkering gebruikt maakt van deze regelingen. Tabel 5.4 geeft een overzicht van het niet gebruik.

Tabel 5.4

Redenen voor niet gebruik van gemeentelijke regelingen in procenten door WGA klanten met een minimum inkomen.

	Toeslag chronisch zieken of gehandicapten	kwijtschelding lokale belastingen	bijzondere bijstand	collectieve ziekte kosten verzekering	Regelingen voor kinderen
Onbekend met de regeling	73	47	68	71	57
Onbekend met de aanvraagprocedure	8	8	9	4	4
Aanvraag afgewezen	1	22	6	2	1
Overig	19	24	17	22	37
N	118	131	136	134	68

Tabel 5.4. laat zien dat verreweg de belangrijkste reden van het niet-gebruik van gemeentelijke regelingen ligt aan de onbekendheid van de WGA'er met deze regelingen. Als de regeling wel bekend is, vormt het ontbreken van kennis over de aanvraagprocedure nog een belemmering om tot een daadwerkelijke aanvraag te komen. Globaal 20 procent van de WGA-klanten met een uitkering op minimumniveau geeft een andere reden op voor het niet gebruik.

De betekenis van informatiebronnen

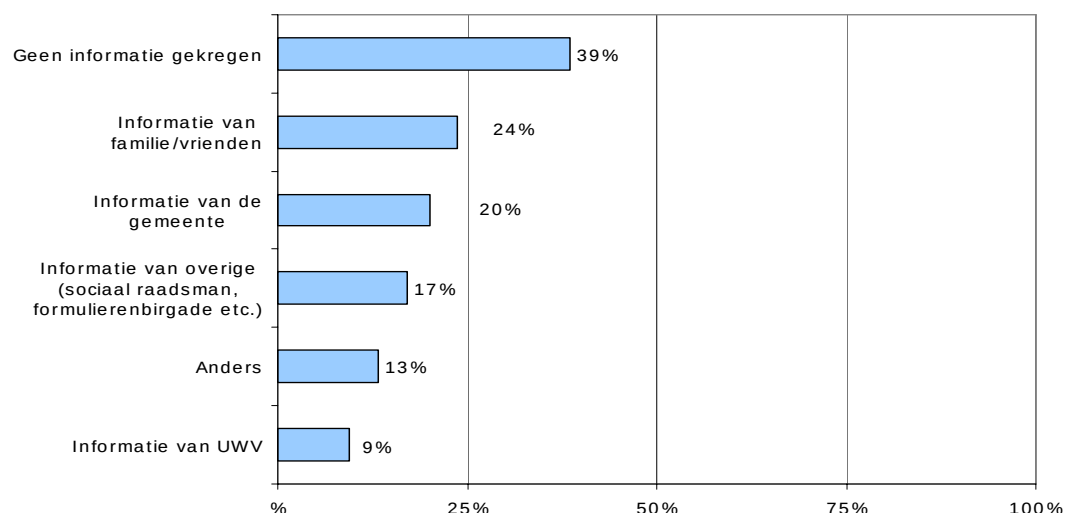
Aan WGA'ers met een minimum-inkomen is gevraagd of en zo ja van wie ze informatie hebben ontvangen over de verschillende inkomensondersteunende voorzieningen.

De onderstaande figuur geeft het resultaat weer.

²⁸ Voor de duidelijkheid: dit onderzoek bevat geen harde informatie over onterecht niet-gebruik. De in Tabel 5.3 gepresenteerde gegevens zijn gebaseerd op door de respondent in de enquête opgegeven inkomensinformatie. Daarbij geldt dat het inkomen is uitgevraagd in categorieën en dus niet het precieze inkomen bekend is. Daarnaast is er geen informatie over bijvoorbeeld de vermogenspositie van de respondent of de mate waarin uitgaven zijn gedaan die in aanmerking kunnen komen voor vergoeding uit de bijzondere bijstand, informatie die wel nodig is om vast te kunnen stellen of er ook sprake is van *onterecht niet-gebruik*.

Figuur 5.1

Informatiekanalen waarvan WGA klanten met een minimum-inkomen informatie hebben gekregen over aanvullende regelingen

Uit figuur 5.1 blijkt dat 39 procent van de WGA-klanten met een minimuminkomen zegt geen informatie te hebben ontvangen over aanvullende regelingen. Bij degenen die wel informatie zeggen te hebben gekregen, is die informatie in beperkte mate afkomstig van de gemeenten (20 procent) en UWV (9 procent).

Aan de WGA'ers die een bepaalde regeling gebruiken is gevraagd of ze bij het aanvragen van de regeling informatie en/of andere hulp hebben gekregen van bijvoorbeeld de gemeente, UWV of vrienden. Deze vraag is alleen gesteld aan WGA'ers die voor ziekte nog geen gebruik maakten van de regeling en voor die regelingen waarvan door een grotere groep WGA'ers gebruik wordt gemaakt. In tabel 5.5 wordt een overzicht van de informatiebronnen per regeling gegeven.

Tabel 5.5

Informatiebron voor de gebruikers van de bewuste regeling (%)

	Huurtoeslag	Zorgtoeslag	Toeslag chronisch zieken of gehandicapten	kwijtschelding lokale belastingen
Ja, van mijn (oude) werkgever	0	1	1	0
Ja, van UWV	3	2	6	3
Ja, van de gemeente	11	3	4	35
Ja, van familie of bekenden	15	14	4	9
Ja, van anderen	17	16	5	12
Ik heb het automatisch gekregen	1	11	47	0
Weet niet van wie men info of hulp heeft gekregen	52	55	33	47
N	91	182	145	36

Uit figuur 5.5 blijkt dat grosso modo de helft van de WGA klanten geen informatie of hulp te hebben gehad bij de regelingen waar men gebruik van maakt. Opvallend

daarbij is dat UWV en in mindere mate de gemeenten een (zeer) bescheiden rol spelen als informatie- of hulpbron.

4.3 Samenvatting en conclusie

In dit hoofdstuk is ingegaan op de tweede en derde deelvraag. Deze luiden: hoe licht UWV de WGA'ers voor over de Toeslagenwet en in hoeverre wordt iedereen die hier mogelijk aanspraak op maakt ook bereikt met de voorlichting? Leidt kennis over de mogelijkheden voor aanvulling ook tot gebruik van de regeling? En zo niet, wat zijn dan de oorzaken dat klanten geen aanvraag indienen? (tweede deelvraag); en:

hoe licht de uitvoering (UWV en gemeenten) WGA'ers voor over voorzieningen en regelingen van de rijksoverheid en gemeenten (zoals huurtoeslag, zorgtoeslag en bijzondere bijstand), voor burgers met een inkomen op of net boven het minimum-niveau en in hoeverre wordt iedereen die hier mogelijk aanspraak op maakt ook bereikt met de voorlichting? Leidt kennis over deze mogelijkheden ook tot gebruik van de voorzieningen en regelingen? En zo niet, wat zijn dan de oorzaken dat klanten geen aanvraag indienen? (derde deelvraag)

Beide deelvragen zijn op te splitsen in enkele subdeelvragen.

Tweede deelvraag

Hoe licht UWV de WGA'ers voor over de TW?

Personen die een WGA-uitkering aanvragen krijgen informatie over de mogelijkheid een toeslag aan te vragen in de brochure die bij de aanvraag zit. Zij dienen vervolgens zelf een aanvraagformulier aan te vragen. Als een ontvangen wijzigingsformulier of inkomstenverklaring daar aanleiding toe geeft, krijgt men een aanvraagformulier TW opgestuurd.

In hoeverre bereikt de voorlichting iedereen die mogelijk aanspraak maakt op deze regeling?

Uit de beantwoording van eerste subdeelvraag kan men concluderen dat iedere WGA'er door de voorlichting wordt bereikt. Uit de enquête blijkt echter dat 43 procent van de groep die geen toeslag heeft aangevraagd, aangeeft dat ze niet van het bestaan af wist. Dat zou er op kunnen duiden dat niet iedereen bereikt wordt. De enquête geeft echter de ervaring van de klanten weer. Het is mogelijk, dat zij bij aanvang wel een folder over de TW hebben ontvangen, maar deze niet of nauwelijks hebben doorgenomen.

In welke mate maakt men gebruik van deze regeling?

Dat voorzichtig moet worden omgegaan met de ervaringen van de klant, blijkt ook uit het feit dat een kwart niet weet of ze een toeslag ontvangen. In welke mate men gebruik maakt van de regeling is daardoor niet precies vast te stellen. Bijna een derde geeft aan een toeslag te ontvangen, 46 procent meldt geen toeslag te krijgen.

Wat zijn de oorzaken om geen aanvraag in te dienen?

De belangrijkste oorzaak is al weergegeven. Men geeft aan niet van het bestaan af te weten (43 procent). Iets meer dan een vijfde denkt er geen recht op te hebben.

Derde deelvraag

Hoe lichten UWV en gemeenten de WGA'ers voor over de aanvullende inkomensregelingen?

UWV heeft geen wettelijke taak heeft met betrekking tot het geven van voorlichting over de aanvullende inkomensondersteunende regelingen. Haar activiteiten op dit terrein zijn dan ook beperkt. Medio 2009 heeft zij eenmalig een flyer naar de WGA'ers gestuurd met informatie over deze regelingen. Ook op haar website is daar informatie over te vinden.

De meeste gemeenten zetten dezelfde soort instrumenten in om voorlichting aan hun inwoners te geven over landelijke toeslagen en over gemeentelijke inkomensregelingen en voorzieningen. Veel gebruikte voorlichtingsinstrumenten, die mogelijk ook de WGA'ers met een laag inkomen bereiken, zijn rekenhulpen, elektronisch aanvragen, specifieke folders die op verschillende locaties beschikbaar zijn (zoals buurthuizen) en formulierenbrigades.

In hoeverre bereikt de voorlichting iedereen die mogelijk aanspraak maakt op deze regeling?

39 procent geeft aan helemaal geen informatie te hebben gekregen. 37 procent heeft informatie ontvangen van de gemeente of een organisatie die daarmee verbonden is (bijvoorbeeld een formulierenbrigade). Negen procent meldt dankzij UWV op de hoogte te zijn. Ongeveer een kwart heeft de informatie ontvangen van familie of vrienden.

In welke mate maakt men gebruik van deze regeling?

Met betrekking tot de andere Rijks- en gemeentelijke inkomensondersteunende voorzieningen, geeft van de potentiële doelgroep onder de WGA'ers rond de 90 procent aan, gebruik te maken van de huurtoeslag en de zorgtoeslag. Ongeveer 25 procent zegt gebruik te maken van de gemeentelijke regelingen.

Wat zijn de oorzaken om geen aanvraag in te dienen?

Als reden dat men geen aanvraag heeft ingediend voor een van de gemeentelijke regelingen geeft, afhankelijk van het type regeling, de helft tot tweederde aan dat men de regeling niet kende.

De resultaten uit dit hoofdstuk tonen aan dat lang niet alle minima onder de WGA'ers op de hoogte zijn van het bestaan van de Toeslagenwet en inkomensondersteunende regelingen. Dit leidt tot de conclusie dat op dit moment nog niet optimaal gebruik wordt gemaakt van deze regelingen door rechthebbende WGA'ers. Dit geldt vooral voor de gemeentelijke inkomensondersteunende regelingen.

5 Reactie bestuursorganen

De inspectie stelt betrokken organisaties in de gelegenheid een bestuurlijke reactie te geven op haar conceptrapporten. De kern van deze reacties neemt zij op in het rapport. De VNG kent de standaardprocedure om een eventuele reactie via haar eigen kanalen te laten lopen. De integrale reactie van de UWV treft u als bijlage aan.

Bestuurlijke reactie UWV

UWV heeft met instemming kennisgenomen van het oordeel van de inspectie, dat de voorlichting die het geeft over de systematiek van de wet en het bereik van deze voorlichting onder de WGA'ers voldoende is.

UWV laat in zijn reactie verder weten, dat het vanwege het grote belang van goede voorlichting nadrukkelijk aandacht zal blijven besteden aan de kwaliteit daarvan en deze waar mogelijk zal verbeteren.

De inspectie geeft in haar oordeel aan geen onderzoek te hebben verricht naar de beïnvloeding door UWV van belangrijke factoren die van invloed zijn op het zoeken naar (meer) werk als zelfredzaamheid, gezondheidsbeleving en de houding ten opzichte van werk.

Hierover merkt UWV op dat zij in de claimbeoordeling evenals in de contacten met WGA'ers in het kader van re-integratie, expliciet aandacht besteed aan deze factoren. UWV benadrukt echter dat de mogelijkheden tot gedragsbeïnvloeding beperkt zijn.

Bestuurlijke reactie Divosa

In een korte reactie geeft Divosa aan dat het onderzoek naar de voorlichting aan WGA'ers over aanvullende inkomensregelingen volgens haar geen nieuwe conclusies of gezichtspunten bevat ten opzichte van de rapportage Armoedebestrijding van de inspectie uit het najaar van 2010. Zij verwijst daarom naar haar reactie die zij in september 2010 heeft gegeven op het concept van deze rapportage.

Daarin onderschrijft zij de conclusies en oordelen van de inspectie. Divosa geeft in deze reactie ondermeer aan dat de inspectie terecht heeft opgemerkt dat gemeenten en UWV verschillende rollen hebben. Gemeenten hebben tot taak om de lokale aanvullende inkomensregelingen uit te voeren. UWV kan daarbij wel een bijdrage leveren, maar heeft in deze geen formele taak. Ook merkt Divosa op dat de armoedebestrijding nog geen gelopen race is en dat gemeenten in 2010 op dit terrein diverse nieuwe activiteiten hebben ontwikkeld.²⁹

Naschrift IWI

De inspectie kan instemmen met de reacties van de bestuursorganen. Zij sluiten aan bij haar conclusies en oordelen.

²⁹ Zie blz. 35 tm 37 van het rapport 'Armoedebestrijding' van IWI voor de integrale reactie van Divosa op dat rapport.

Bijlage 1

Reactie Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen

Postbus 58285, 1040 HG Amsterdam

Aan de Inspecteur-Generaal Werk en Inkomen
De heer mr. J.A. van den Bos,
Postbus 11563
2502 AN DEN HAAG

Datum

22 JUNI 2011

Van

R. van Deynen
T (020) 687 2841

Uw kenmerk

Ons kenmerk

SBK/83200

Onderwerp

Bestuurlijke reactie UWV op de conceptrapportage van het IWI-onderzoek naar de voorlichting aan WGA'ers over de financiële prikkels in deze wet en over de aanvullende inkomensregelingen

Geachte heer Van den Bos,

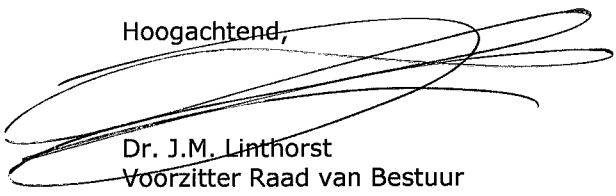
Naar aanleiding van uw verzoek van 6 juni 2011 treft u onderstaand de bestuurlijke reactie aan op de conclusies en het oordeel van de Inspectie Werk en Inkomen, zoals opgenomen in de conceptrapportage betreffende de voorlichting aan WGA'ers over de financiële prikkels in deze wet en over de aanvullende inkomensregelingen.

Met instemming nemen wij kennis van het oordeel van de inspectie, dat de voorlichting van UWV over de systematiek van de wet en het bereik daarvan onder de WGA'ers voldoende is. Wij herkennen het beeld, dat in de conceptrapportage wordt geschetst: Het bij de start van dit onderzoek vooronderstelde verband tussen voorlichting, prikkelwerking en zoekgedrag bestaat onmiskenbaar. Maar andere factoren zoals de zelfredzaamheid van WGA'ers, hun gezondheidsbeleving en hun houding ten opzichte van betaald werk, spelen een grotere en zelfs cruciale rol bij de uiteindelijke keuzes die door WGA'ers worden gemaakt. Deze kernpunten uit uw conceptrapportage geven ons nog aanleiding tot een tweetal opmerkingen:

In uw oordeel stelt u dat er nog wel mogelijkheden zijn om de voorlichting te verbeteren, maar dat naar alle waarschijnlijkheid een verhoging van de effectiviteit hierdoor niet wordt bereikt. Wij kunnen dit laatste – het niet bereiken van een verhoging van de effectiviteit – thans niet bevestigen maar ook niet ontkennen. Echter, vanwege het grote belang van een goede voorlichting zullen wij nadrukkelijk aandacht blijven besteden aan de kwaliteit van onze voorlichting en deze, waar mogelijk, nog verbeteren.

U geeft in uw oordeel aan geen onderzoek te hebben verricht naar de beïnvloeding door UWV van belangrijke factoren als zelfredzaamheid van WGA'ers, hun gezondheidsbeleving en hun houding ten opzichte van betaald werk. Zowel in de claimbeoordeling als ook in de contacten met cliënten, die in het teken staan van re-integratie, besteden wij expliciet aandacht aan deze factoren. Heldere communicatie en uitleg door onze verzekeringsartsen en arbeidsdeskundigen zijn hierbij van groot belang. Tegelijkertijd willen wij in dit kader benadrukken, dat de mogelijkheden tot gedragsbeïnvloeding begrensd zijn, zeker als het gaat om een factor als gezondheidsbeleving, die in hoge mate subjectief bepaald is.

Hoogachtend,

Dr. J.M. Linthorst
Voorzitter Raad van Bestuur

Bijlage 2

Het wettelijk kader van de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA).

De regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten is een onderdeel van de wet Wia, de nieuwe arbeids(on)geschiktheidswet die sinds 2006 van kracht is. Wia onderscheidt vier typen arbeidsgehandicapten.

Aan de éne kant van het spectrum zijn er de werknemers die zijn beoordeeld als volledig, dat wil zeggen 80 tot 100 procent, arbeidsongeschikt. Voor deze volledig arbeidsongeschikten geldt een onderverdeling in twee typen. Wanneer zij duurzaam volledig arbeidsongeschikt zijn, vallen zij onder de regeling Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsgeschikten (IVA) en krijgen ze 75 procent van hun voormalig loon (tot een bepaald maximum). Als werknemers wel volledig, maar niet duurzaam arbeidsongeschikt zijn, vallen ze onder de Regeling Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA). Zij hebben voorts nog geen re-integratieverplichtingen en ontvangen de eerste twee maanden 75 en daarna 70 procent van het oude loon. Aan de andere kant van het spectrum staan de werknemers die beoordeeld zijn als minder dan 35 procent arbeidsongeschikt en bijgevolg geen recht op een Wia-uitkering hebben. Zij worden daarom als een 'normale' werknemer beschouwd, die beschikt over alle rechten en plichten binnen een normale arbeidsverhouding. De (oude) werkgever en de werknemer samen moeten in onderling overleg zorgen voor werkherhervatting, in de oude of een aangepaste functie. In het uiterste geval kan de werknemer, na toestemming van UWV, worden ontslagen en vervolgens een beroep doen op de Werkloosheidswet.

Daar tussenin bevindt zich de groep waarover dit onderzoek gaat: werknemers die als 35 tot 80 procent arbeidsongeschikt zijn beoordeeld en vallen binnen de WGA.

WGA: werken of niet werken

Sinds de invoering van de Wia maken gedeeltelijk arbeidsgeschikten vanaf hun eerste ziekte dag (het moment van intreden van hun arbeidshandicap) een serie inkomensstappen door.

De eerste twee ziektejaren vallen onder het private stelsel wat betekent dat werkgevers verantwoordelijk zijn voor de (gedeeltelijke) loondoorbetaling bij ziekte³⁰. Aan de hoogte daarvan zijn wettelijke eisen gesteld. Het 'ziekengeld' mag in het eerste jaar niet lager zijn dan 70 procent van het oorspronkelijke loon (met als ondergrens het minimumloon in het eerste jaar) en in het tweede ziektejaar niet lager dan 70 procent van het minimumloon. De totale uitkering gedurende die twee jaren mag niet hoger zijn dan 170 procent van het oorspronkelijke loon. Doorgaans wordt het loon tijdens de tweejarige ziekteperiode stapsgewijs afgebouwd. In het geval van zieke werknemers die gedeeltelijk doorwerken geldt de loondoorbetalingsregeling alleen voor het niet-gewerkte tijdsdeel.

De volgende inkomensstappen, in het vervolg ook wel aangeduid als WGA-fasen, vallen onder het publieke stelsel.

De eerste fase

Na de twee ziektejaren binnen het eigen bedrijf ontvangen de gedeeltelijk arbeidsgeschikten aan wie een WGA-uitkering is toegekend, om te beginnen een uitkering waarvan de hoogte is gerelateerd aan hun vroegere loon, voorafgaand aan de ziekteperiode. De duur van deze loongerelateerde uitkering hangt af van de duur van het arbeidsverleden en bedraagt sinds 2008 maximaal 38 maanden. In de eerste

³⁰ Dit geldt niet voor vangnetters zoals uitzendkrachten.

twee jaar van WGA (2006 en 2007) gold een langere loongerelateerde fase waarvan de duur alleen afhing van de leeftijd. Omdat de duur van het arbeidsverleden doorgaans oploopt met het stijgen der jaren, bestaat ook onder het nieuwe WGA-regime een duidelijke relatie tussen leeftijd en duur van de eerste WGA-fase.

Gedurende de eerste twee maanden van de loongerelateerde uitkering (LGU) ontvangen de WGA'ers 75 procent van het voormalige loon. In de daaropvolgende periode bedraagt de loongerelateerde uitkering 70 procent van het voormalige loon.

WGA'ers die deels werken, houden hun loon en krijgen daarnaast een uitkering van 70 procent van het verschil tussen het oude en nieuwe loon.

Ter verduidelijking een voorbeeld:

Jan ontvangt een loongerelateerde WGA-uitkering. Hij verdiende € 2.400 per maand in het jaar voordat hij ziek werd. Dit is zijn Wia-maandloon.

Situatie 1: Jan werkt niet.

De loongerelateerde uitkering van Jan is dan de eerste twee maanden 75 procent van € 2.400 is € 1.800. Na twee maanden wordt zijn uitkering 70 procent van € 2.400 is € 1.680.

Situatie 2: Jan werkt

Na enige tijd gaat Jan twee dagen per week aan het werk. Hij verdient daarmee € 1.000 per maand. 70 procent van dat bedrag wordt van zijn uitkering afgetrokken. 70 procent van € 1.000 is € 700. Dit wordt op zijn uitkering in minder gebracht: € 1.680 - € 700 is € 980.

Zijn nieuwe uitkering is nu € 980 per maand. Zijn totale inkomen is nu € 1.000 (loon) + € 980 (uitkering) is € 1.980 per maand.

De tweede fase

Na deze loongerelateerde periode – verhoudingsgewijs kort voor de jongere en lang voor de oudere gedeeltelijk arbeidsgeschikten – wordt het verschil in uitkeringshoogte tussen WGA'ers die voldoende werken en degenen die of niet of niet voldoende werken groter. 'Voldoende' betekent in dit kader dat de inkomsten uit arbeid minimaal 50 procent van de resterende verdien capaciteit moeten bedragen. Deze inkomenseis wordt gesteld om voor de loonaanvullingsuitkering (LAU) in aanmerking te komen.

De hoogte van deze loonaanvulling bedraagt voor WGA'ers die een inkomen verdienen tussen de 50 en 100 procent van hun resterende verdien capaciteit, 70 procent van het verschil tussen het oorspronkelijke loon en die resterende verdien capaciteit. Als de WGA'er een inkomen verdient dat ten minste gelijk is aan zijn resterende verdien capaciteit, bedraagt de hoogte van de loonaanvulling (evenals de LGU) 70 procent van het verschil tussen het oude en het nieuwe loon.

Ter verduidelijking een voorbeeld van een persoon die tussen de 50 en 100 procent van resterende verdien capaciteit weet te benutten:

Jan verdiende € 2.400 per maand in het jaar voordat hij ziek werd. Dit is zijn Wia-maandloon. De arbeidsdeskundige heeft vastgesteld dat Jan nu nog € 900 per maand kan verdienen.

De hoogte van zijn uitkering is dan 70 procent van (€ 2.400 - € 900) is € 1.050. Jan weet € 600 te verdienen met arbeid.

Zijn totale inkomen is dan: € 600 (loon) + € 1.050 (uitkering) is € 1.650

WGA'ers die na afloop van hun loongerelateerde uitkering minder dan 50 procent van hun resterende verdien capaciteit benutten en daarmee als het ware niet voldoende werken of WGA'ers met restcapaciteit die in het geheel niet werken ontvangen naast hun (eventuele) inkomen aanvullend een vervolgutkering. De hoogte van deze uitkering is, in tegenstelling tot de loonaanvullingsuitkering, gebaseerd op het minimumloon en is verder afhankelijk van het arbeidsongeschiktheidspercentage. Door deze systematiek worden WGA'ers geprikkeld om zoveel mogelijk, maar minimaal 50 procent van hun verdien capaciteit te benutten om te voorkomen, dat het totale inkomen uit werk en uitkering niet te veel terugloopt.

Ter illustratie een voorbeeld:

Jan ontvangt een vervolgutkering. Volgens de arbeidsdeskundige is Jan 55 procent arbeidsongeschikt. Daarbij hoort een uitkering van 42 procent van het minimumloon. De arbeidsdeskundige heeft ook aangegeven, dat Jan € 900 per maand zou moeten kunnen verdienen. Jan verdient met werken echter € 200 per maand. Hij verdient dus minder dan de helft van wat hij zou moeten kunnen verdienen. Zijn uitkering is het minimumloon € 1.407,60 (minimumloon per 1 januari 2010) maal 42 procent is € 591. Zijn totale inkomen is dan: € 200 (loon) + € 591 (uitkering) is € 791.

Lijst van afkortingen

ao	arbeidsongeschiktheid
IVA	Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten
IWI	Inspectie Werk en Inkomen
KCC	klantencontactcentrum
LAU	loonaanvullingsuitkering
LGU	loongerelateerde uitkering
TW	Toeslagenwet
UWV	Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen
WGA	regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
Wia	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen

Publicaties van de Inspectie Werk en Inkomen

2011

R11/03 De voorlichting aan WGA'ers
R11/02 Onderzoek categoriale aanvullende inkomensondersteuning door gemeenten
R11/01 UWV en Walvis, tiende rapportage
Jaarverslag 2010

2010

R10/11 De burger bediend in 2010
Programmarapportage Informatieprocessen
R10/10 Balans in dienstverlening
R10/09 Participatie in crisistijd
Afsluiting drie jaar toezichtonderzoek naar de uitvoering van het beleidsprogramma 'Iedereen doet mee'
R10/08 Het Chronisch vermoeidheidssyndroom
De beoordeling door verzekeringsartsen
R10/07 Armoedebestrijding
R10/06 Risicobeheersing en re-integratiebudgetten UWV
R10/05 Implementatie van eenmalige gegevensuitvraag
Jaarplan 2011
R10/04 Maatwerk bij meervoudigheid
Domeinoverstijgende dienstverlening aan mensen met meervoudige problematiek
R10/03 Dienstverlening op maat
Het voorkomen van werkloosheid en arbeidsongeschiktheid in tijden van crisis
R10/02 UWV en Walvis
Negende rapportage
R10/01 Arbeidsontwikkeling Wsw in beeld
Jaarverslag 2009

U kunt deze publicaties opvragen bij:

Inspectie Werk en Inkomen
Afdeling Strategie en communicatie

communicatie@iwiweb.nl
www.iwiweb.nl
Telefoon (070) 304 44 44
Fax (070) 304 44 45

Postbus 11563
2502 AN Den Haag

